

LITOSTROJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LITOSTROJ

LETO VII.

LJUBLJANA, MARCA 1966

ŠT. 3

Zopet bomo volili delavske svete

V aprilu bomo zopet volili delavske svete. Zbrati bomo morali najbolj delavne člane delovne skupnosti. Minilo je poslovno leto 1965 in pregledati bomo morali uspehe našega dela v tem letu, oziroma ugotovljati, kje naše delo ni bilo tako, kot smo ga vsi pričakovali. Posebno velja ta ugotovitev sedaj, ko bodo morali organi upravljanja v podjetju poročati o svojih uspehih pri delavskem samoupravljanju, to je o delu delavskih svetov in upravnih odborov.

Delo teh predstavniških organov je točno določeno v ustavnih predpisih in v določbah našega statuta. Za delo pa niso dovolj samo mrtve črke in napisane lepe besede; treba je tudi delati tako, kot je zapisano. Le s skupnim delom vseh članov delovne skupnosti je zagotovljen uspeh delovne organizacije. Delo predstavniških organov ni v iskanju drobnih problemov, ne v reševanju zadev, ki spadajo v pristojnost upravnih organov, strokovnih služb in le delno tudi še komisij. Pristojnost odločanja delavskega sveta je globlja. Poglejmo samo predpis čl. 48 temeljnega zakona o podjetjih, kjer so naznačene okvirne naloge delavskega sveta. Tu je določeno, da delavski svet kot najvišji predstavniški organ v podjetju:

1. sprejema statut in druge splošne akte,
2. sprejema načrte in programe za razvoj podjetja,
3. sprejema ukrepe za uresničevanje teh načrtov in programov,
4. sprejema zaključni račun podjetja,
5. odloča o glavnih vprašanih poslovnih politike, o uporabi sredstev skupnih skladov in razpolaganju z njimi,
6. odloča o statutarnih vprašanih, če o takih posameznih vprašanih ne sklepa delovna skupnost z referendum,
7. odloča o drugih važnih vprašanih ter
8. opravlja druge zadeve, ki jih določa zakon, statut ali kak drug splošni akt podjetja.

datni dobi od dneva izvolitve do danes, ko je na svojih desetih zasedanjih odločal o raznih zadevah, so naše ugotovitve tele:

O zadevah po točki 1) je razpravljalo 12-krat, ko je sprejemal splošne akte podjetja oz. dopolnitve in spremembe k obstoječim splošnim aktom;

po točki 2) je dvakrat razpravljalo o načrtu in programu podjetja;

po točki 3) je petkrat razpravljalo in sprejemalo ukrepe za uresničitev sprejetih načrtov in programov;

po točki 4), to je o zaključnem računu, dvakrat;

po točki 5) sta bili dve razpravi o glavnih vprašanih poslovne politike;

po točki 6) glede statutarne vprašanji ni odločal;

po točki 7) in 8) pa je opravil največ dela, saj je 66-krat razpravljalo in določalo o »drugih« vprašanih, kot npr. petkrat o stanovanjski izgradnji, trikrat o analitični oceni delovnih mest, sedemkrat o zmanjšanju materialnih stroškov, trikrat o delu poslovnih združenj, dvakrat o nedokončani proizvodnji itd.

Iz tega pregleda, ki je zajel le najvažnejše sklepe, je razvidno, da se bo moralo v prihodnje delo delavskega sveta še bolj zožiti na tiste osnovne naloge, ki jih določata zakon in statut podjetja. Ne smemo sicer prezreti, da je v nešteti zakonskih predpisih določena pristojnost delavskega sveta (temeljni zakon o delovnih razmerjih, temeljni zakon o podjetjih, zakon o sredstvih itd.), toda v takih primerih ne bi smeli preobširno razpravljati v škodo

ljajo pred organe samoupravljanja vedno zahtevnejše in odgovornejše naloge. Najsmotrnejša uporaba delovnih sredstev, nenehno dviganje produktivnosti dela, spodbujanje neposredne prizadevnosti vseh članov delovne skupnosti za skupno delo, uresničevanje pravic do dela in zaposlitev delavcev itd. — to je le nekaj takšnih nalog.

Naj nam bo to vodilo, da bo naše delo uspešno in koristno. Želimo novoizvoljenim in dosežnim članom delavskega sveta mnogo uspeha pri njihovem nadaljnjem delu, ki naj pripomore do še boljših uspehov naše delovne skupnosti!

S. M.

Naše ptice selivke

Beograjski dnevnik o našem izvozu

Beograjski časopis »Politika ekspres« je dne 25. 2. 1966 objavil članek pod naslovom: Izvozna obveznost 4 milijone 320 tisoč dolarjev.

njih tednih dobavil turbine za hidroelektrarne Cag-Cag in Van Engil v Turčiji, del opreme za hidroelektrarno Avaš v Etiopiji, a takoj nato bodo poslali tudi opre-

za črpalne postaje v Egiptu. Črpalne postaje izdelujejo še za Bolgarijo, Indonezijo in Indijo.

Razen velikih žerjavov za hidroelektrarno Cag-Cag in za dve indonezijski termoelektrarni, ki jih je Litostroj že odposlal, bo ljubljansko podjetje dobavilo inženjskim kupcem še 44 žerjavov. Vsak od teh ima večjo kapaciteto kot 30 ton. Več kompresorjev, delov za stroje in ladijske diesel motorje bodo poslali Zvezni republiki Nemčiji, Avstriji in v druge dežele.

V Litostroju so nadalje že sklenili tudi nekaj pogodb za investicijsko opremo z rokom dobave v letu 1967. Do sedaj je vrednost teh pogodb preseгла vsoto 2,5 milijona dolarjev. Dogovarjajo pa se še o nadaljnjih pogodbah, ki jih bodo realizirali v letu 1967.

PREDLOG O OBVEŠČANJU

V okviru delovnega programa komunistov v našem podjetju za prvo polovico tega leta, ki ga je sprejel TK ZK Litostroj in o katerem smo obsežno poročali v prejšnji številki, so nekateri posebni aktivisti že začeli s svojim delom. Tako je bil 10. marca t. l. odprt delovni sestanek komunistov, na katerem je aktiv obravnaval problematiko obveščanja v kolektivu. Inž. Batista in Pavel Perko sta obrazložila predlog posebne komisije, po katerem naj bi razen izboljšav v obveščanju po časopisu, zvočnikih, oglasnih deskah, z okrožnicami itd. uvedli še novo stalno in obvezno obliko obveščanja — proizvodno informativne sestanke po vseh delovnih enotah, in to enkrat mesečno, morda ob delovnih sobotah od 12. do 14. ure. O predlogu in sestanku aktiva, ki je bil tik ob sklepu naše redakcije, bomo še poročali.

To pot samo z zadovoljstvom ugotavljamo, da je predlog sprožil zelo izčrpno in zanimivo izmenjavo mnenj, ki je opozorila na pomen tega vprašanja za pravilno gospodarjenje v podjetju in vključevanje kolektiva v samoupravljanje.

POSLOVANJE V LETU 1965

Po bilanci za leto 1965, ki jo je delavski svet Litostroja potrdil na izredni seji konec februarja, je finančna realizacija iz prejšnjega leta dosegla 17,26 milijarde starih dinarjev. S to realizacijo je lanska planska obveza izpolnjena s 101,6%, predlanski rezultat pa presežen za 11,6%.

Po razdelitvi čistega dohodka je za sklade podjetja ostalo 814,9 milijona starih dinarjev, kar pomeni skoraj podvojitev v primerjavi s prvo polovico lanskega leta, vtem ko predlansko leto ni podjetju za sklade ostalo ničesar.

Po letošnjem planu naj bi se finančna realizacija povečala na 18,5 milijarde starih dinarjev, in to pri skupni proizvodnji 21.190 ton in blagovni proizvodnji 13.000 ton. Če vzamemo za leto 1960 indeks proizvodnje 100, se bo skupna proizvodnja letos povečala na 134 in blagovna na 131.

Nekaj nadaljnjih analiz in preiskav naših poslovnih rezultatov v zadnjih letih bomo objavili v prihodnji številki.

Pisec članka pravi, da je ta številka realna, saj veliki litostrojski delovni kolektiv lahko sklene pogodbe v inozemstvu za različne vrste strojev.

Predvidevajo, piše dalje časopis, da bo Litostroj že v prihod-

mo za hidroelektrarno v Kambožji in Maroku. Še pred koncem leta naj bi izdelali in odposlali tudi oba tretja agregata za veliko indijsko hidroelektrarno Yamuna I. in II. Prav tako bo v kratkem odposlana pošiljka nove opreme

Djerdapske reference

Pred dnevi so se v Zvezni gospodarski zbornici v Beogradu sešli predstavniki podjetij strojne industrije. Njihov cilj je bil, da z investitorji, predstavniki in projektanti pregledajo dosedanje priprave in se po tehnični dokumentaciji dogovorijo o ponudbah, cenah, rokih izdelave opreme in še vsem drugem, kar je treba upoštevati pri izgradnji tako velikega in pomembnega hidroenergetskega objekta, kot je Djerdap.

V Beogradu so se zbrali predstavniki poslovnega združenja Progres-invest, Metalne, Litostroja, Rade Končarja in Elektroobjekta. Vsa ta podjetja so se z vsemi močmi vrgla na pripravljalno delo za izgradnjo Djerdapa. Vzemimo npr. Rade Končarja, kjer so že nekoliko let pred realizacijo ideje o izgradnji HE Djerdapa pričeli iskati najboljše variante pri konstrukciji

generatorjev. In uspeli so! Strojovnjaki so mnjenja, da so v tem dosegli svetovni sloves. Podobne preizkuse glede izboljšanja proizvodnje so naredila tudi druga podjetja, kot so Metalna in Litostroj.

Dosedanja aktivnost teh podjetij nam dokazuje, da so proizvajalci strojev in opreme — podjetja domače strojne industrije že dosegla visoko stopnjo strokovnosti, ki pomeni jamstvo za uspešno izpolnitev vseh pogodb, sklenjenih med investitorji in temi podjetji.

Po »Privrednem pregledu«

STROŠKI ZA ČASOPIS »LITOSTROJ« V LETU 1965

Računi Primorski tisk Koper	4.750.300.—
Računi Sap, Lj. za prevoz	20.020.—
Računi PTT, Ljubljana	151.211.—
Kolportaža (računi Dmebskij, Kotar)	170.210.—
Izplačani honorarji	814.740.—
Ostali stroški	15.412.—

Skupaj starih dinarjev 5.921.893.—

Ze iz teh temeljnih predpisov je razvidna važnost dela delavskega sveta. Vsi člani delavskega sveta se zato morajo prav dobro zavedati, kako važno in velikega pomena je za podjetje njihovo delo, ko na svojih zasedanjih razpravljajo in odločajo o tekočem delu podjetja in o njegovem nadaljnjem razvoju.

Dolžnost člana delavskega sveta ni samo, da se odzove vabilu in pride pravočasno na zasedanje delavskega sveta, ampak je njegovo delo in njegovo sodelovanje šele takrat popolno, ko na razpravi sodeluje in odloča, zavečajoč se pri tem svoje velike odgovornosti.

Če sedaj na kratko pregledamo delo našega DSP v njegovi man-

osnovnih nalog delavskega sveta. Saj spada v pristojnost upravnega odbora podjetja in direktorja podjetja, da izvršujeta sklepe delavskega sveta podjetja.

Taka razdelitev pristojnosti je prav gotovo nujna in potrebna za smotrno izpolnjevanje vseh nalog, ki jih imajo delovni ljudje, posebno še sedaj v spremenjenih ekonomskih razmerah, ki nam narekujejo smotrno in koristno gospodarjenje.

To naj bi bile le skromne besede za napotek tistim, ki jim člani delovne skupnosti zaupajo tako odgovorno nalogo. Prihodnji mesec bomo zopet izvolili polovico novih članov v delavski svet podjetja. Izbira kandidatov ne bo lahka, posebno še, ker se postav-

PRIPOROČILO DSP

Stanovanjska gradnja

Delavski svet podjetja je dne 3. II. 1966 sprejel tole priporočilo za način izbire ponudnikov pri natečajih za stanovanjsko gradnjo v okviru delovne organizacije LITOSTROJ:

Pri izbiri ponudnikov se upoštevajo kot osnove:

1. pomembnost delovnega mesta, delovni prispevek in delovni pogoji po analitični oceni delovnih mest ali po metodi, ki je uporabljena za vrednotenje elementov notranje delitve;

2. delovni prispevek članov ponudnikove družine, ki živijo z njim v družinski skupnosti ali je zanje dolžan skrbeti in dejansko tudi skrbi po določilih o zakonski zvezi, razmerju med roditelji in otroki, skrbništvu, posvojitvi in podobno;

3. stanovanjske razmere ponudnika in članov njegove družine po stanju ob natečaju ali v času odločitve;

4. invalidnost ali zdravstvena ogroženost ponudnika oziroma zdravstvena ogroženost članov njegove družine;

5. družbeno-politična aktivnost ponudnika.

Tako določene osnove pomenijo enoten način in zanje velja medsebojno razmerje po količniku:

1. pomembnost del. mesta	0,50
2. delovni prisp. članov druž.	0,10
3. stanovanjske razmere	0,20
4. invalidnost in zdravstvena ogroženost	0,10
5. družbeno-politična aktivnost	0,10

Tako ugotovljeno število točk za posameznega ponudnika, če ima priznano lastnost udeleženca španske državljanske vojne ali narodnoosvobodilne borbe po zakonu o dodatku za borce ali po temeljnem zakonu o pokojninskem zavarovanju, se uporabi z upoštevanjem faktorja, ki je za:

a) španske borce — 2,00
b) borce NOB: 1941 — 2,00, 1942 — 1,90, 1943 — 1,60, 1944 — 1,30, 1945 — 1,10.

Za interniranje, zapornike, ujetnike in druge žrtve fašističnega terorja se uporabljajo enaki faktorji, kot so navedeni v 5. točki tega priporočila:

(3) stanovanjske razmere.
(4) invalidnost in zdravstvena ogroženost,
(5) družbeno-politična aktivnost.

Pri določanju meril je treba po pravilu izhajati iz največjega števila 100 točk za vse osnove iz 3. točke tega priporočila skupaj.

Tako je torej največje število točk za posamezne osnove:

1. pomembnost delovnega mesta itd.	50 točk
2. delovni prispevek članov družine	10 točk
3. stanovanjske razmere	20 točk
4. invalidnost in zdravstvena ogroženost	10 točk
5. družbeno-politična aktivnost	10 točk

V primeru odstopa dosedanjega stanovanja ali stanovanjskega prostora za potrebe članov te delovne skupnosti se individualno ugotovljene točke glede osnove: (3) stanovanjske razmere uporabijo s faktorjem:

a) stanovanje	1,20
b) stanovanjski prostor	1,05

Vendar je pogoj, da stanovanje ali stanovanjski prostor ni označen kot neprimeren za vidika zdravstvene ogroženosti, tako da priznanje točk s stališča osnove: (4) zdravstvena ogroženost izključuje uporabo tega faktorja.

Izbira ponudnikov (kandidatov) za vključitev v gradnjo se opravi kar se da neposredno na ravni samoupravnih organov enot (PE/S) po kvotah, ki jih določi upravni odbor podjetja v okvirih načrtovane in razpisane stanovanjske gradnje. Organ upravljanja enote (DS PE/S) lahko razčleni kvoto naprej po organizacijskih ali delovnih enotah v sestavi zadavne samoupravne enote.

Pregled ponudb in njihovo vrednotenje po določenem načinu točkovanja opravi praviloma komisija, ki jo je imenoval svet enote kot svojo stalno komisijo ali jo je posebej določil za izbiro po-

nudnikov v določenem primeru. Svet enote lahko opravi pregled in vrednotenje naravnost na seji. Če to dopušča enostavnost primera. V vsakem primeru je izključena možnost, da bi te stvari opravil le posameznik. Vendar to ne izključuje ugotavljanja in preverjanja podatkov po pooblaščenem posamezniku, če mu organ samoupravljanja ali komisija to poveri.

Odločitev o graditvi in o pogojih zanj, o kvotah po enotah, o osnovah in merilih za točkovanje kakor tudi o izbiri kandidatov je vselej pridržana izvoljenemu organu samoupravljanja.

Za odločanje o ugovorih zoper odločitev upravnega odbora o kvotah je pristojen delavski svet podjetja. Za odločitve o ugovorih zoper mnenja in predloge komisij je pristojen organ samoupravljanja, ki jih je imenoval. O ugovorih zoper odločitve o izbiri ponudnikov (kandidatov) odloča delavski svet podjetja.

Ko gre za namensko varčevanje v primeru nadaljnje stanovanjske gradnje za potrebe članov te delovne skupnosti in sta vrstni red ali zagotovilo vrstnega reda že določena s točkovanjem na pre-

jšnji način, se priporočilo uporabi le v primeru, da je tako ugodneje za prizadetega, ali če sam tako zahteva ne glede na posledice.

Nove stolpnice v Šiški — na Jami dokazujejo intenzivno stanovanjsko gradnjo, hkrati pa povsem spreminjajo podobo tega mestnega predela

SKLENILI SMO

SKLEPI UO

UO je na 21. redni seji dne 4. 2. 1966 sprejel sklep, da se po doseženih rezultatih poslovanja proizvodnih enot v mesecu decembru 1965 ter po čl. 8.5 pravilnika o delitvi čistega dohodka osebnih dohodkov za mesec januar 1966 akontirajo brez faktorja, in sicer v višini 100 %.

Na 22. redni seji dne 12. 2. 1966 je UO obravnaval »analizo sedanjega načina poslovanja podjetja in predloge nujnih ukrepov za izboljšanje« ter v zvezi s tem sklenil, da se po tej in eventualno še drugih potrebnih analizah pripravi ustrezen predlog organizacijskih sprememb za odpravo navedenih pomanjklivosti v poslovanju, predvsem glede združitve razdeljenih obdelovalnih kapacitet z ustrežno organizacijsko obliko za enoto tehnologijo podjetja.

Razen navedenih sprememb naj upošteva tudi vse druge spremembe, ki so funkcionalno povezane in nujne za uspešno poslovanje podjetja (združitve projektantov in konstruktorjev v enotno organizacijsko obliko).

Na 23. redni seji dne 18. 2. 1966 je upravni odbor med drugim sklenil, da bo poslal v potrditev DSP poročilo koordinacijske komisije o pregledu inventurnega elaborata za leto 1965 in dela posameznih kontrolnih komisij za presojo in ugotavljanje viškov in primanjkljajev pri letnem popisu za 1965. leto.

Iz poročila je ugotovljeno, da so posamezne inventurne razlike glede na opravljeni promet nizke in objektivnega značaja in ne predstavljajo osebnega okoriščenja oseb, ki so z zalogami upravljale; zato se DSP predlaga, da se ugotovljeni viški v vrednosti 156.519.076 din knjižijo v dobro drugih dohodkov. Inventurni manjki v vrednosti 593.488 din v breme odgovornih oseb. ostanek 193.169.174 din pa v breme izrednih stroškov.

UO je na 25. redni seji dne 12. 3. 1966 predlagal DSP v potrditev:

— poročilo službe HTV za leto 1965 in odlok o brezpogojnem nošenju varnostnih pokrival (čelad) za vse člane kolektiva, ki so stalno ali samo začasno prihajajo (tehnologi, konstruktorji, kurirji, zunanji predstavniki, ekscurzije, razne delegacije) v objekte pločevinarne in livarne.

Upravni odbor je vzel na znanje:

— poslovno poročilo delavske stanovanjske zadruge TZ Litostroj za leto 1965.

— vsebino zapisnika 12. redne seje UOP zadruge in zasedanja združnega sveta z dne 14. 2. 1966.

Iz razlogov varnosti osebnega prometa znotraj tovarniške ograje in zaradi enakih pogojev za vse osebe na delu v podjetju se prepoveduje sleherni uporaba zasebnih avtomobilov, motornih koles in koles znotraj tovarniške ograje in velja od 20. 3. 1966 dalje splošno in brezizjemno pravilo, da se znotraj ograje dovoljuje le uporaba prevoznih sredstev za notranji transport oziroma prihod in odhod avtomobilov in tovornjakov, ki so družbena lastnina v upravi tega podjetja, ali osebnih avtomobilov ob prihodu in odhodu delegacij, kakor tudi tovornih vozil na mehanski pogon oziroma vprežnih vozil, če so uporabljena za dovoz tovarov v okvirih poslovanja podjetja.

V notranjem prometu je mogoče uporabljati le službena kolesa v mejah pogojev za njihovo rabo. Vozila in kolesa oziroma sleherni prometno sredstvo, ki je zasebna last oseb na delu v tem podjetju, je treba brezpogojno parkirati ali shranjevati izven tovarniške ograje na za to določenih prostorih, tako da od omenjenega dne dalje neha veljati sleherni dosedanja izjema in so vratarji dolžni zavrniti vsakogar, ki bi hotel drugače ravnati, čeprav bi se skliceval na prejšnje dovoljenje.

Na 24. redni seji dne 25. 2. 1966 pa je UO sklenil, da se osebni dohodki za mesec februar 1966 akontirajo brez faktorja, in sicer v višini 100 %.

SKLEPI DS

Na 10. redni seji dne 3. 2. 1966 je DSP obravnaval med drugim tele zadeve:

Potrdil je osnutek pravilnika o delitvi dohodka in ga kot predlog splošnega akta za podjetje dal delovni skupnosti na vpogled in v obravnavo.

Potrdil je pravilnik za gradbišče RABAK-SUDAN, kot ga je sestavil tehnični nosilec posla, in pravilnik za isto gradbišče, ki ga je sestavilo naše podjetje.

Predlog za odobritev investicij za izdelavo glavnega projekta novega priključka industrijskega tira Litostroja na kamniško prono se odloži do prihodnje seje DSP. V tem času pa naj CTB pripravi študijo primerjave stroškov prevoza s kamioni.

Potrdil je predlogu Splošne gospodarske banke za vplačilo dveh deležev kot soustanovitelja te banke. in sicer skupaj 100 milijonov S din oziroma 1.000.000 ND po pogojih za ustanovitelje banke, s katerimi se podjetje strinja.

DS je sprejel predlog za organizacijo interne transporta v podjetju kot prve faze dela na strokovnem elaboratu o pretoku materiala in za razvrstitev službe transporta kot samostojni trans-

PREJELI SMO

Stanovanja udeležencem NOB

V preteklem mesecu je delavski svet podjetja sprejel in objavil priporočilo o načinu izbire ponudnikov pri natečajih za stanovanjsko združno gradnjo. Omenjeno priporočilo vnaša v dosednji na-

čin izbire ponudnikov nekaj novosti, med katerimi moramo bivši borci in udeleženci NOB ugotoviti polno razumevanje kolektiva, ki je z uvedbo faktorjev, s katerimi se pomnoži število ugotovljenih točk po spodnji tabeli:

a) španski borci	faktor 2,00
b) borci NOB 1941	faktor 2,00
1942	faktor 1,90
1943	faktor 1,60
1944	faktor 1,30
1945	faktor 1,10

omogočil, da uspešno sodelujemo pri natečaju. S to ugodnostjo se vsak ponudnik-udeleženec NOB lahko uspešno vključi, saj so realne možnosti, da bo tudi uspel v natečaju in si tako uredil svoj pereč stanovanjski problem. Zato to bistveno dopolnilo samo pozdravljamo, saj vidimo, da se vodstvo podjetja, samoupravni organi in vodstva družbeno-političnih organizacij zavedajo svojih dolžnosti pri reševanju družbeno-perečih problemov bivših udeležencev NOB.

Toda — ali ni morda ta ugodnost za udeležence NOB prišla vendarle prepozno? Pred leti smo izročali ključke stanovanj brez vplačila deleža, danes pa je stanovanje dobra, za katero je treba štediti in s krediti graditi v zadružni ali individualni gradnji. Bivši udeleženci NOB imajo torej sedaj le to prednost, da se z lastnimi sredstvi lahko lotijo graditve stanovanj, kar so v preteklih letih drugi dobili brez kakršnekolik žrtve.

Kvalifikacijska struktura in razmestitev udeležencev NOB na delovnih mestih, ki so manj kvalificirana, manj odgovorna in zato tudi manj nagrajevana, gotovo ne more biti porok, da bi se bivši udeleženec NOB mogel odločiti za prijavo na razpis, saj sploh ni sposoben prenesti finančno breme, ki je z odločitvijo o gradnji tesno povezano in je osnovni pogoj.

Da bi pomagali tovarišem, ki se prav zaradi slabih gmotnih razmer ne morejo odločiti za gradnjo, je nujno potrebno, da sprejmemo še druge ukrepe, ki bi omogočili, da bi končno uredili neurejene stanovanjske razmere bivših udeležencev NOB. Morda bi bilo umestno, da bi se sproščena stanovanja, ki bi jih izpraznili tovariši, ki sedaj stanujejo v stanovanjskih podjetjih, a gredo v združno gradnjo, dodeljevala predvsem bivšim udeležencem NOB, in to ne glede na enoto, v kateri delajo prizadeti tovariši?

SM

Piši v časopis Litostroj o vsem tistem, kar misliš, da bi bilo pomembno objaviti.

Mladina obvešča

— da je cikel predavanj »Šola za življenje«, ki ga je organizirala Delavska univerza Ljubljana-Šiška, že končan. Potrebno pa je organizirati še vsaj tri predavanja iz življenja naše tovarne, in sicer:

1. Litostrojski proizvodni program v luči domače in svetovne proizvodnje,
2. Pravilnik o delitvi dohodka in OD,
3. Vloga družbeno-političnih organizacij v podjetju.

— da želijo sprejeti v »Družino počitniške zveze Slovenije, Litostroj« kar največ mladink in mladincev in jim tako nuditi cenene eno- in dvodnevne izlete na morje in v gore ter letovanja v domovih in taborih FSJ. Celotna članarina z investicijskim fondom znaša 10 ND. Skupina 5 članov pa ima na voljo 3 avtobusov in vlakom 75 % popusta.

— da je Klub mladih proizvajalcev (KMP) organiziral strokovne ekscurzije v tovarno karoserij »Avtomontažo«, pivovarno »Union« in tovarno koles »Rog«.

— da so jih obiskali mladinci iz tovarne »Rog« in pivovarne »Union«.

— da so organizirali tekmovalstvo med mladinskimi aktivni v namiznem tenisu, ki pa še ni končano; izvedeno je samo do finalnih tekem. Zmagovalce bodo objavili kasneje.

— da organizirajo ob sobotah v prostorih naše menze stalne plesne, kjer igra orkester CHORUS iz Ljubljane.

— da so organizirali sodelovanje s »Kompasom« skupinski ogled drsalne revije »Mavrica« v Celovcu, ki se ga je udeležilo 42 naših mladink in mladincev.

— da so za Hokej 66 rezervirali s 50 % popustom čez 200 vstopnic za člane delovnega kolektiva.

ZNANOST - TEHNIKA - PROIZVODNJA

Stroji in naprave v industriji cementa

Področje dela, ki naj bi bilo tu opisano, je tako obširno, da bi podrobnejši opis daleč prešel okvir članka. Skromen opis naj omogoči čim širšemu krogu Litostrojanov in zainteresovanih vpogled v področje gradnje strojev za cementno industrijo. Opis je razdeljen na dva dela, ki ju bomo objavili vsakega zase v dveh številkah.

1. UVOD

Cement je kot osnovna surovina v gradbeništvu nepogrešljiv pri vseh gradnjah, zlasti pri gradnji modernih energetskih in stanovanjskih objektov. Intenzivna proizvodna gradbena dejavnost je postavila pred naše cementarne tolikšne zahteve po cementu, da jim z obstoječimi stroji niso bile kos. Nujno se je bilo treba lotiti razširitve obstoječih in gradnje novih cementarn. Tu pa je bila dana priložnost Litostroju, da sodeluje pri gradnji strojev, ki so po velikosti in vrsti ustrezali litostrojskemu proizvodnemu programu. Od prvih dobav rezervnih delov do dobave kompletnih objektov mlinic je poteklo vsega nekaj let.

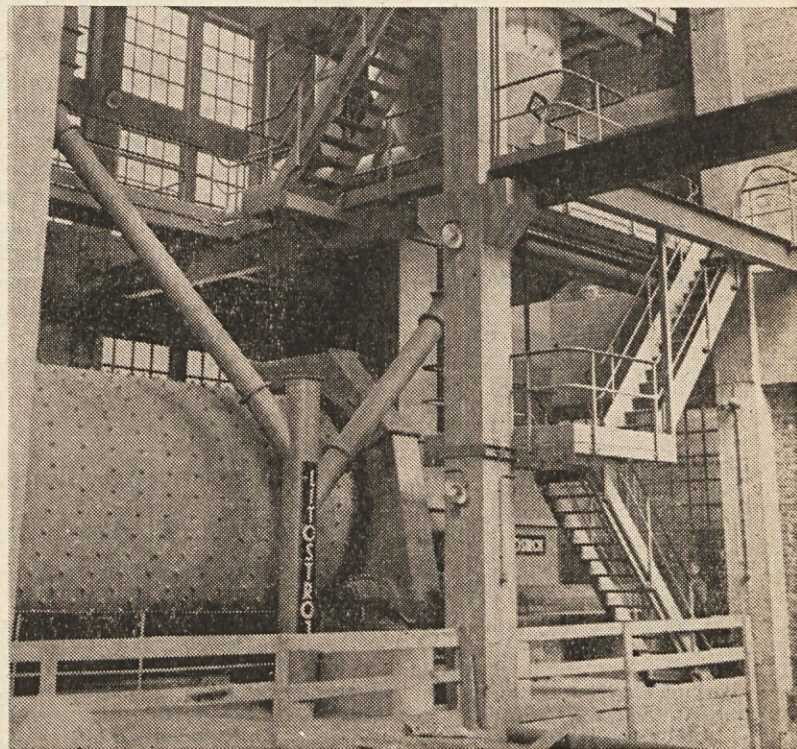
izpopolnjevali, dokler niso z ustreznimi vgradnjami dosegli kontinuirano mletje v pretočnih cevih mlinih. Pri tem se dozirani material v mlinu zmleje in kontinuirano izstopa iz mlina. Notranjost cevi mlina je bila obložena s keramičnimi ali kovinskimi ploščami; kot mlevna telesa so uporabljali keramične ali kovinske krogle, palice (patent Zarenko 1. 1870), cilpepe, pulpepe, helipepe, holpepe itd. Ta oblika mlina se je obdržala do današnjih dni. Izpopolnjen sistem pretočnega mlina pa je zlasti pri mlinicah cementa — obtočni mlin s separatorjem.

Razen cevih mlinov služi mletju še cela vrsta drugih mlinov, katerih naštevaje in opis pa bi presegel okvir članka.

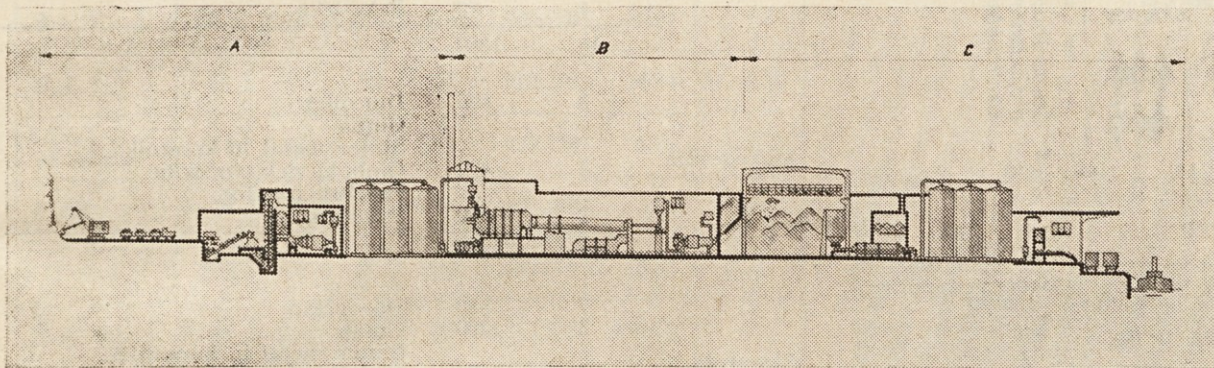
ter, ventilatorji, transportne naprave, kompletna elektrooprema z moderno stikalno omaro in merilnimi instrumenti, ki omogočajo popoln pregled nad delovanjem mlinice.

Pri izvoznih poslih smo sodelovali kot sodobavitelji pri opremitvi celotnih cementarn. Dobavili smo kompletne mlinice surovin in cementa ter eno mlinico premoga, razen tega pa tudi opremo za pakirnico, skladiščne in homogenizacijske silose in naprave za razplatenje gline s cevovodi. Pri nas izdelani mlini že poldrugo leto brezhibno obratujejo v cementarni v Etiopiji; kmalu bo končana montaža naše opreme v Indiji (cementarna Cherrapunji), začela pa se je tudi že montaža naše opreme na gradbišču bodoče cementarne Rabak v Sudanu.

Delež Litostroja pri opremitvi cementarn je s tem le skopo podan, saj delne dobave — posamezni stroji — sploh niso omenjene, ker za ta članek niso zanimive.

Pogled na del mlinice cementa

Razvojna pot, ki so jo renomirane inozemske tovarne strojev prešle v desetletjih, bi moral Litostrojski prehoditi v nekaj letih. Razumljivo je torej, da smo bili spočetka navezani na sodelovanje z zunanjimi firmami, medtem ko smo danes že sposobni nastopati samostojno pri gradnji mlinic.

2. KRATEK PREGLED RAZVOJA INDUSTRIJE CEMENTA

Do začetka 19. stoletja so za gradbene namene uporabljali v glavnem žgano apno, ki so mu dodajali razne dodatke.

Okoli leta 1824 so ugotovili, da se s pečenjem glinastega apnenca dobi produkt, ki doseže po vezanju zelo visoko trdnost, razen tega pa je obstojen v vodi. Ker je bil po barvi podoben v Angliji uporabljenemu kamnu »Portlandstone«, so temu produktu dali ime »Portland cement«. Kmalu se je izkazalo, da sta razmerje apnenca in gline v surovini za cement, kot tudi temperatura pečenja te surovine bistveno važna elementa za višjo trdnost cementa.

Danes proizvajajo cement iz odgovarjajoče mešanice apnenca, gline in dodatkov, ki jo meljejo in pečejo, produkt pečenja — klinker — pa z dodatki meljejo v gotov cement.

Povsod so začeli graditi cementarne; konec 19. stoletja obstajajo že tudi tovarne, ki so začele izdelovati samo strojno opremo za cementarne.

Pečenju surovine cementa so služile jaškaste (vertikalne) peči, po letu 1890 pa so se začele uveljavljati rotacijske peči, ki so kasneje skoraj popolnoma izpodrinile jaškaste. Rotacijsko peč so sčasoma tako izpopolnili, da je postala po velikosti in kapaciteti najprikladnejša naprava za pečenje surovine za cement. Istočasno so izpopolnjevali tudi vse druge stroje, ki spadajo v proces proizvodnje cementa, saj zasledimo patent Američana Blanka za čeljustni drobilnik že leta 1858. Za nas sta najzanimivejša objekta: mlinica surovine, kjer meljemo surovino, ki pride predobrojena iz kamnoloma, in mlinica cementa, kjer meljemo klinker do želene končne finosti cementa. Prednike današnjih cevih mlinov — bobnaste mline s saržnim delovanjem so

3. LITOSTROJSKI DELEŽ PRI OPREMI CEMENTARN

Cementarne so se obračale in se še obračajo na Litostroja, da bi jim nadomestil izrabljene rezervne dele. Obraba je namreč zlasti pri strojih za drobljenje in mletje zelo velika, po drugi strani pa ti stroji tudi po več tednov obratujejo skoraj neprekinjeno. Zastoj posameznega stroja, ki je vključen v delovni proces, lahko povzroči zastoj objekta ali celo cele cementarne, kar pa pomeni veliko izgubo. Zato cementarne še bolj kot druge industrijske veje skrbijo za to, da imajo stalno na zalogi dovolj rezervnih delov.

Od teh stalnih stikov pri »uslugah« do naročila prvega samostojnega objekta je preteklo skoraj 10 let. Po letu 1955 smo začeli graditi prvi mlinice cementa: eno za cementarno Anhovo in drugo za cementarno Trbovlje. Čeprav sta bili mlinice manjših, vendar za tisti čas normalnih kapacitet, smo vendar uvozili plašč cevnega mlina s čelnima stenama in glavna ležaja mlina, ker smo takšno opremo še premalo poznali. Ostali del mlina razen pogona smo izdelali po dokumentaciji zunanje firme. Kapaciteta 22 t/h pri 2700 cm²/gr je bila za tisti čas normalna, danes pa spada že med zelo majhne enote.

Razen na strojno-konstrukterske probleme smo tedaj naleteli tudi na probleme tehnologije mletja, ki jo mora konstrukter strojev za cementarne brezpogojno poznati. Dobavitelj opreme mora namreč za posamezen objekt podati tudi garantne vrednosti za kapacitete (t/h), finost mletja v cm²/gr ali ostanek na standardnih sitih in porabo električne energije (kWh/t) za tono zmletka pri določeni finosti; povrhu pa pri mlinicah surovine še intenzivnost sušenja. Kmalu zatem smo izdelali mlinice z istočasnim sušenjem surovine za cementarno Anhovo, nato mlinico cementa kapacitete 30 t/h pri 2700 cm²/gr za cementarno Beočin in končno mlinico cementa kapacitete 40 t/h pri 2700 cm²/gr za cementarno Trbovlje in cementarno Beočin.

To so bile kompletne mlinice obtočnega sistema s separatorjem in ostalimi mlinu pripadajočimi stroji, kot so elevator, vrečasti fil-

Zaradi sorodnosti strojev naj omenim še možnost razširitve dela na področje mletja raznih rudnin. Rudniki so bili pri nabavi te opreme navezani doslej na uvoz. Potrebe so velike in bomo morali temu področju posvetiti precej pozornosti in študija. Trenutno imamo v delu dva cevna mlina k flotaciji rude, in sicer enega s palicami, drugega pa s krogli kot mlevnimi telesi.

4. TEHNOLOŠKI OPIS CEMENTARNE

Po načinu predelave surovine za cement ločimo cementarne v take, ki delajo po mokrem, in take, ki delajo po suhem postopku.

SUHI POSTOPEK zahteva za pečenje surovine manj goriva kot mokri in je zato zlasti priporočljiv tedaj, ko surovina ne vsebuje več kot 15 do 18 odstotkov vode. Mokri postopek pa je umesten zlasti tedaj, če je surovina »lepljiva« ali vsebuje neuporabne pri-

ločitvi, ali suhi ali mokri postopek — je treba upoštevati tudi kontinuirano preskrbo z vodo, klimatske razmere itd.

4.1 SUHI POSTOPEK

Suhi postopek (slika 1) se zlasti z moderniziranjem pnevmatskega homogeniziranja surovinske moke in s pečem prigradenimi izmenjevalci toplote vse bolj in bolj uveljavlja, saj omogoča manjšo porabo toplote (kcal/t) za pečenje surovine. Celoten tehnološki postopek razdelimo na tri dele:

A — priprava surovine

B — pečenje surovine

C — mletje klinkerja, skladiščenje, pakiranje in odvoz cementa.

A — Po predobrobljenju v kamnolomu drobimo surovine v kladivastem ali kakem drugem drobilcu do granulacije 0 do 25 mm. Sušenje surovine izvedemo lahko na več načinov: v bobnasti sušilnici, hitri sušilnici ali pa združimo sušenje — zlasti v novejšem času — z mletjem. Najekonomičnejši je ta zadnji način, saj plini lahko res popolnoma odpihajo tudi najfinejše delce surovine in tako dosežemo res popolno sušenje. Za proces sušenja lahko izkoristimo vroče pline iz rotacijske peči ali pa gradimo posebna kurišča. Osušene in zmlete suro-

vinost, merjena na plašču peči, je 0,15 m/s. Surovino dodajamo na zgornjem koncu peči, kurimo pa na spodnjem, kjer tudi izpada še žareči klinker v hladilnik. Iz hladilnika izpadajoči klinker drobimo do granulacije 0 do 25 mm in ga transportiramo v skladiščno (klinker) halo, odtod pa z grabilcem v bunkerje nad mlinico cementa. Kadar kurimo peč s premogom, imamo razen peči tudi mlinico premoga.

C — Klinker, gips in dodatke meljemo do zahtevane finosti v mlinici cementa, odtod pa transportiramo cement v skladiščne silose. Za prodajo polnimo cement v vreče s strojem za pakiranje, ali pa ga vsipamo v posebne prevozne rezervoarje.

4.2 MOKRI POSTOPEK

Tudi tu si razdelimo celoten tehnološki postopek na tri dele (slika 2):

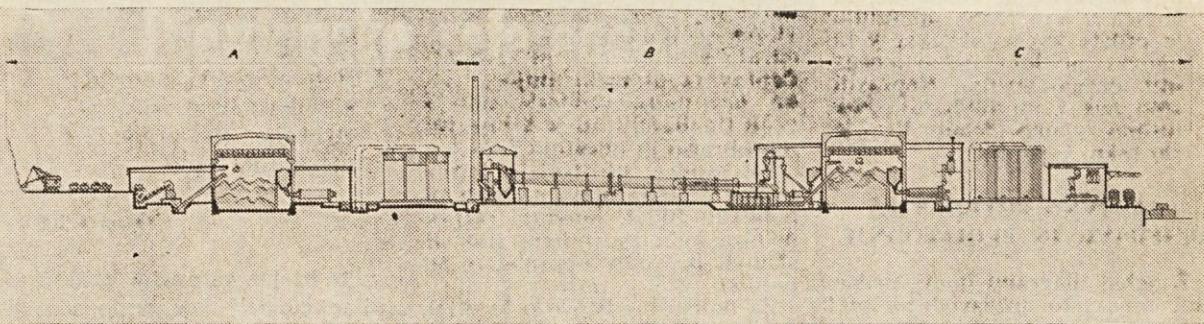
A — priprava surovine

B — pečenje surovine

C — mletje klinkerja, skladiščenje, pakiranje in odvoz cementa.

A — Velike kose apnenca iz kamnoloma drobimo do granulacije 0 do 250 mm v grobem drobilniku, nato pa v kladivastem drobilniku do granulacije 0 do 25 mm.

Glinaste komponente surovin-

vine vodimo v homogenizacijske silose, kjer surovinsko moko pnevmatsko homogeniziramo in odvajamo v peč.

B — Kot je bilo že omenjeno, lahko uporabimo za pečenje pri suhem postopku jaškasto ali rotacijsko peč. Z raznimi prigradenjami k rotacijski peči so skušali izboljšati efekt peči; tako je na sliki prikazana kot primer tudi kombinacija rotacijske peči s potujočo rešetko za praženje.

Rotacijska peč za pečenje surovine je v glavnem sestavljena iz kovinske cevi premera 2 do 7 metrov in dolžine do 200 m, ki je znotraj obzidana z ognjestalno opeko. Na več mestih je podprta s podpornimi valjčki, tako da je ustvarjen nagib peči v smeri pretoka materiala 3 do 5 %. Obodna

mešanje vodimo direktno ali pa prek valjčnega drobilnika v betonski bazen, v katerem rotirata dve brani, ki sta opremljeni z jeklenimi palicami. Zaradi delovanja omenjenih bran in dodatka vode se glina razblati in skozi sita ob steni zapuša bazen. Za transport razblatene gline, ki vsebuje 50 do 60 odstotkov vode, služijo posebne črpalke za blato. Surovinske komponente vodimo nato v cevni mlin za mokro mletje in odtod v silose ali v peč.

B — Za pečenje surovine pri mokrem postopku služi rotacijska peč s posebnimi vgradnjami.

C — Mletje klinkerja, skladiščenje, pakiranje in odvoz cementa pa izvajamo podobno kot pri suhem postopku.

Inž. Janez Stražišar

ZNANOST - TEHNIKA - PROIZVODNJA

Proizvodnja hidravličnih stiskalnic

Menimo, da je prav, če seznanimo naš kolektiv in poslovne prijatelje s proizvodnjo hidravličnih stiskalnic in naprav. V začetku februarja so minila tri leta, odkar smo izdelali prvo hidravlično stiskalnico, ki je dosegla začetni uspeh. Če primerjamo, da je čas za uvajanje nove proizvodnje 3 do 5 let, kar je odvisno od kompliciranosti proizvodov, smo dolžni, da po 3 letih podamo obračun dela vsemu kolektivu, ki je posredno prav tako nosilec uspehov ali neuspehov. Dejanski začetki izdelave hidravličnih stiskalnic segajo v leto 1958. Vendar je zaradi objektivnih, kakor tudi subjektivnih težav prišlo tako daleč, da je v letu 1962 nastalo vprašanje, ali bomo sploh še izdelovali te naprave. Takratno vodstvo podjetja je sklenilo zadolžiti PE-SN z rekonstrukcijo vseh stiskalnic, ki so bile bodisi pri naročnikih ali pa v izdelavi.

Tako se je začelo delo v PE-SN. Na eni strani rekonstrukcija do 60% na obstoječih stiskalnicah, na drugi pa razvijanje popolnoma novega sistema gradnje hidravličnih stiskalnic, to pa zato, ker je bil prav v letih od 1956 do 1963 dosežen v svetovnem merilu velik premik v gradnji takšnih strojev. Predvsem je prišlo do uvajanja avtomatike. Ta napredek smo morali dohiteti, če smo hoteli tehnično sodelovati z ostalim svetom. Tega pa nismo mogli izvesti na starih, čeprav predelanih stiskalnicah. Zato smo samostojno razvili popolnoma nov sistem, brez licenc in vzornikov. Začeli smo s kompleksnim delom:

1. prilagajanjem naprav za posamezna področja preoblikovanja,
2. analizo potreb trga,
3. projektiranjem, konstruiranjem s tehnološkimi pripravami in izpopolnjevanjem v proizvodnji,
4. študijo oblike naprav (danes so naše stiskalnice po obliki med najlepšimi celo v svetovnem merilu),
5. proizvodnjo, montažo in preizkusom naprav,
6. razvijanjem hidravličnih elementov in sklopov,
7. vsestransko vzgojo kadrov za posebni režim dela, tako pri načrtovanju kakor v proizvodnji, seveda po možnostih, ker smo se morali še učiti, a prakse zunaj našega podjetja nismo mogli iskati. Tako smo s sorazmerno majhnim številom ljudi dosegli nekaj uspehov in vrnili ugled podjetju. Že v prvem letu je prišlo toliko naročil, da jih še danes nismo uspeli realizirati vseh, kar je seve naš neuspeh, ker so se v tem času razmere zelo spremenile, predvsem na komercialnem področju. Vsa proizvodnja hidravličnih stiskalnic, ki iz leta v leto raste, uporablja le proste kapacitete, ker v ta namen ni bilo nabavljenega niti enega stroja. Napravili smo nekaj improvizacij. Prototipov nismo delali. Vse je šlo takoj v promet.

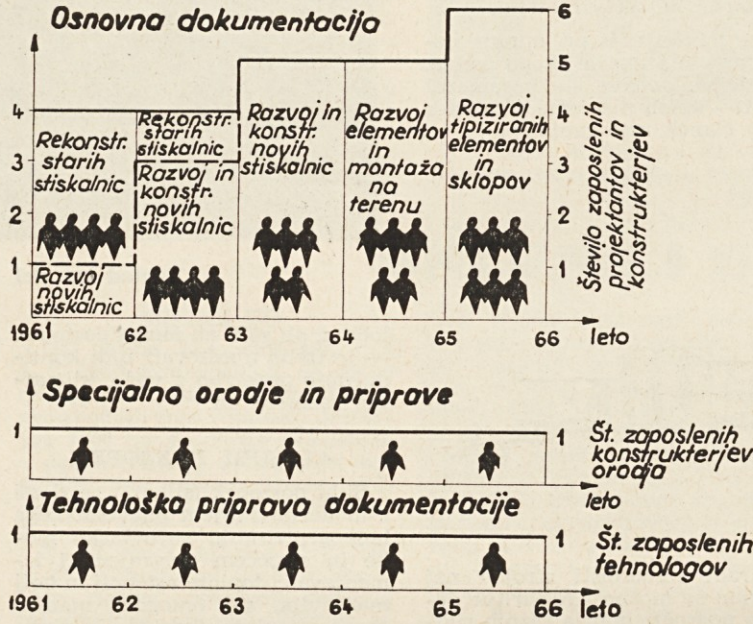
CASOVNO POTEKANJE PRIPRAVE IN PROIZVODNJE

Z nekaj diagrami bomo prikazali dinamiko proizvodnje, pripravo dokumentacije in sam proces proizvodnje.

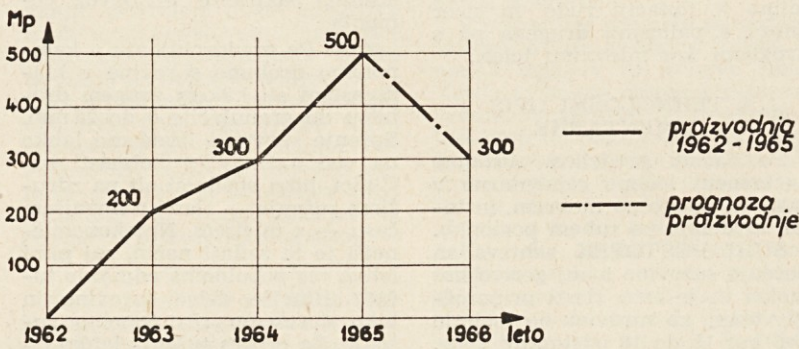
V dobi garancije nastopajo tele reklamacije, ki so povzete iz statističnega pregleda:

1. Brez reklamacij	35 %
2. Nerazčiščene zahteve naročnikov in premalo razčiščena pogodba (velja za individualne izvedbe)	8 %
3. Konstrukcijsko slabe rešitve	6 %
4. Skrite napake v materialu	10 %
5. Poškodbe pri transportu	10 %

2.) Gantogram dokumentacije za pripravo proizvodnje

3.) Gibanje proizvodnega procesa (vložka)

Številke v diagramu so zaradi boljše predstave zaokrožene. Podatki nazorno kažejo, da je bil vložek večji od realizacije, kar se odraža v nedovršeni proizvodnji. Čeprav ta ni zaskrbljujoče velika, nas mora vendarle siliti k večji finalizaciji, to je k hitrejšemu obračunu obratnih sredstev. Stiskalnice litostrojske proizvodnje že obratujejo po vseh republikah SFRJ. Spodnja razpredelnica kaže asortiman, silo stiskanja, področje uporabe in republiko.

Za boljšo predstavo o kvaliteti naših stiskalnic si oglejmo še, kako je z reklamacijami.

6. Slabo vzdrževanje	10 %
7. Napake zaradi površnosti pri montaži	8 %
8. Nejasni vzroki (naročniki uporabljajo naše instrukcije za priučevanje svojih ljudi)	13 %
Skupaj	100 %

Po izteku garancije praktično ni reklamacij, ker gredo stroški v breme naročnika. Podobno stanje reklamacij velja za vse tiste proizvode, ki takoj po prevzemu obratujejo. Drugačna pa je slika za investicijsko opremo, ki navadno v dobi garancije še ne obratuje zaradi drugih nedokončanih del. Tu so štete vse reklamacije, med katerimi pa je največ takihle: odrgnjena barva, poškodovan električni vodnik, razbita signalna lučka, premalo gladka obdelava miz, zlomljeno končno stikalo, pa še nekaj večjih, na primer zaribanje črpalke, pregorenje motorja, počenje prevodnih cevi, nevzporednost miz itd.

PREGLED LITOSTROJSKIH STISKALNIC, DOBAVLJENIH POSAMEZNIM REPUBLIKAM SFRJ

	Štev. kosov	Skupni pritisk (Mp)	Preoblikovalni material	Oprema obstoječih stiskalnic s hidravliko
Srbija	6	960	Duroplasti	1
	7	1125	Guma	
	5	620	Sinter metal in keramika	
	3	2400	Globoki vlek pločevine	
	12	920	Posebne izvedbe	
	33	5925	Paketirke	
Hrvatska	18	2915	Duroplasti	1
	48	9600	Guma	
	4	1660	Sinter metal in keramika	
	3	580	Globoki vlek pločevine	
	3	1776	Posebne izvedbe	
	5	370	Paketirke	
	81	16901		
Bosna in Hercegovina	12	960	Duroplasti	2
	1	160	Guma	
	2	650	Sinter metal in keramika	
	1	80	Globoki vlek pločevine	
	16	1850	Posebne izvedbe	
	3	600	Paketirke	
Makedonija	3	420	Duroplasti	1
	2	150	Guma	
	8	1170	Sinter metal in keramika	
	7	880	Globoki vlek pločevine	
	3	1200	Posebne izvedbe	
Slovenija	4	670	Duroplasti	1
	5	5530	Guma	
	14	1020	Sinter metal in keramika	
	32	9300	Globoki vlek pločevine	
			Posebne izvedbe	
			Paketirke	
Črna gora	1	160	Duroplasti	5
	1	100	Guma	
	1	70	Sinter metal in keramika	
	3	330	Globoki vlek pločevine	
			Posebne izvedbe	
			Paketirke	
Skupaj:	174	35.476		

Nov posel za Litostroj

IT-Novine iz Beograda so dne 3. II. 1966 objavile članek z naslovom »Ladjedelnica v Čitagongu je delo jugoslovanskih strokovnjakov«, kjer govori članek o tem, da je podjetje za vodni promet »Ivan Milutinović« iz Beograda sklenilo pogodbo z vlado Vzhodnega Pakistana o gradnji tovarne težkih jeklenih konstrukcij in za gradnjo suhega doka v mestu Čitagonga, ki je oddaljeno kakih 10 km od Bengalskega zaliva na reki Karnafuli.

Najpomembnejši del te ladjedelnice naj bi bil suhi dok, kate-rega objekt je sprejet na podlagi meteoroloških, geoloških in hidroloških raziskovanj. Objekt, ki je dolg 200 m, širok 30 m in globok 13 m, se lahko izprazni v manj kot treh urah, a napolni v eni uri. Odpiranje in zapiranje doka omogočajo jeklena plovna vrata, a za polnjenje in praznjenje bazena so potrebne tri velike centrifugalne črpalke skupne zmogljivosti 5700 m³/h in dve dražnji črpalki s skupno kapaciteto 220 m³/h.

Bodoča tovarna bo imela prostore za izdelavo predelanih jeklenih elementov ladijskih ogro-dij in jeklenih konstrukcij, pa še ladjedelniške in strojne prostore, livarno, skladišča in upravna poslopja. Okoli 20 jugoslovanskih podjetij bo izdelalo opremo in montažo za tovarno v Čitagongu. Največji del poslova pa bo opravilo podjetje Litostroj iz Ljubljane, ki ima pri gradnji teh objektov največ izkušenj, tako doma kot v inozemstvu.

Prva ekipa domačih strokovnjakov bo krenila na pot čez kakih mesec dni, ladjedelnica pa naj bi pričela z delom konec leta 1970.

VESTI IZ METALNE

Predstavniki iz Metalne so sklenili v Novem Sadu z direkcijo za gradnjo kanala DTD pogodbo za dobavo in montažo hidromehanske opreme za varnostni jez Kaj-taševo, v višini 335 milijonov starih dinarjev.

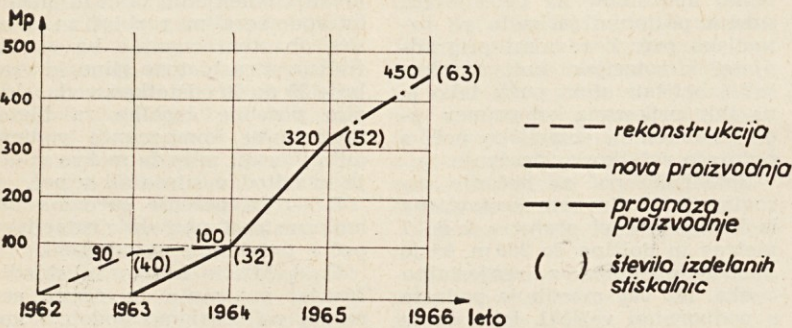
— o —

V marcu so bili v Metalni predstavniki direkcije za gradnjo mostov na cesti Bratstva in edinstva iz Beograda, da bi se dogovorili s predstavniki podjetja o gradnji in montaži mostu skozi Beograd, ki bo imel okoli 6900 ton. Glede na zmogljivosti bi Metalna lahko zgradila le 1900 ton jeklenih konstrukcij.

— o —

DSP je v soglasju z ODS livarne sprejel sklep, da se ukine livarna kot reorganizacijska enota; obrat livarna je prenehal s poslovanjem 28. 2. 1966 in se je priključil na podlagi kupnopro-dajne pogodbe Mariborski livarni. S tem dnem so prenehali obstajati tudi njeni samoupravni organi. Mariborska livarna se je s pogodbo obvezala, da bo prevzela delavce, ki so bili zaposleni v obratu III. Delavce pa, ki so ostali v matičnem podjetju, je služba za delovna razmerja in nagrajevanje dolžna zaposliti na ustreznih delovnih mestih in jih mora po potrebi celo prekvalificirati.

4.) Diagram gibanja proizvodnje (realizacije)

ZNANOST - TEHNIKA - PROIZVODNJA

Ladjedelništvo in proizvodnja dieselskih motorjev
v letu 1965

Januarska številka revije THE MOTOR SHIP navaja nekaj zanimivih številčnih podatkov o zgrajenih ladjah in vanje vgrajenih strojih za leto 1965. Pregled zajema samo ladje z nosilnostjo nad 2000 ton.

Zgrajenih je bilo 698 ladij, ki so bile opremljene z dieselskimi motorji, katerih skupna moč je 6,213.550 KS. Nasproti letu 1964, ko je bilo izdelanih 582 ladij in vanje vgrajenih 4,845.970 KS, znaša porast 1,367.580 KS. Razpredelnica kaže delež, ki ga imajo pri proizvodnji dieselskih motorjev posamezne firme:

TABELA I

Proizvajalec	Število ladij	Število izdelanih motorjev			KS	% od svetovne proizvod.	Porast nasproti 1964 v %
		pri matični firmi	pri licencio-narjih	skupaj			
SULZER	188	17	191	208	2,114.720	34.01	+ 5.88
B & W	187	36	182	218	1,905.970	30.66	+ 1.21
M. A. N.	119	46	85	131	922.230	14.84	— 4.30
GOETA-VERKEN	34	21	13	34	419.250	6.76	— 1.23
FIAT	20	17	6	23	207.370	3.35	— 1.97
OSTALI	150	179	29	208	644.010	10.38	—
SKUPAJ	698	316	506	822	6,213.550	100.00	—

Prvo mesto, ki ga je imela firma B & W s svojimi licencionarji v letu 1964, je zasedel lani Sulzer, četudi je bilo B & W motorjev zgrajenih več in so bili vgrajeni v samo za eno ladjo manj ladij kot Sulzerjevi.

Zanimivi so tudi podatki za ladjedelništvo. Nanašajo se na ladje z več kot 2000 tonami nosilnosti.

Ilustrira nam jih razpredelnica o zgrajenih ladjah v letih 1963 do 1965:

TABELA II

Leto	Motorni pogon		Parni pogon		SKUPAJ	
	štev. ladij	ton nosilnosti	štev. ladij	ton nosilnosti	štev. ladij	ton nosilnosti
1965	698	13,512.540	77	3,753.430	775	17,265.970
1964	582	9,438.570	75	3,930.340	657	13,368.910
1963	547	7,910.980	108	4,342.190	655	12,253.170

Za Jugoslavijo se zvrstijo države Kanada, Finska, Belgija, Vzh. Nemčija, Holandska in druga.

Ravno ta razpredelnica nam kaže, kakšno vlogo ima Jugoslavija v ladjedelništvu na svetu. Še bolj očitna je ta slika, če primerjamo specifične vrednosti, npr. proizvodnjo na prebivalca. Ta primerjava postavi Jugoslavijo na osmo mesto pred Poljsko, Španijo, Italijo in ZDA. Pri tem bi nam postalo jasno, s kakšnimi težavami se bori naša ladjedelniška industrija in z njo vred tudi vsa na ladjedelništvo navezana industrija, ko mora zdržati hudo konkurenco ladjedelnic, ki so navezane na solidnejše, bolj razvito in organizirano zaledje.

Iz pregleda je razviden delež Litostroja. Naša udeležba, ki znaša 50 % glede na število zgrajenih ladij, nas mora navdajati z zadovoljstvom in spodbuditi k še večjim prizadevanjem v tej proizvodnji.

Inž. Darinko Kolbl

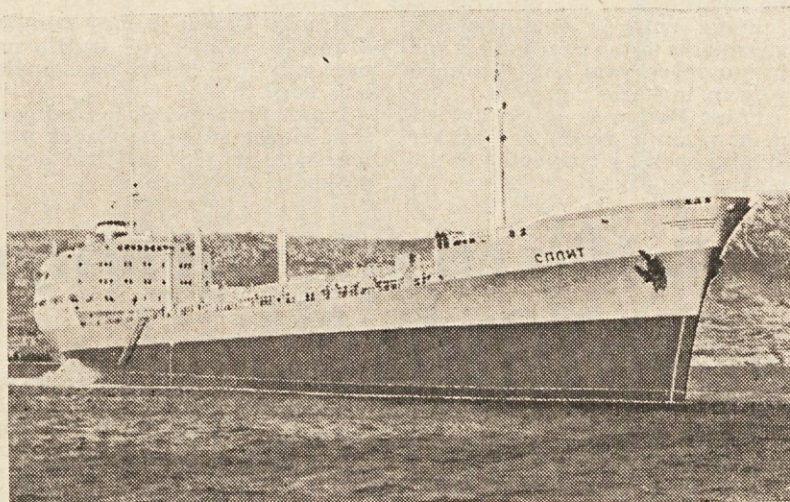
Jugoslovanske ladjedelnice so v letu 1965 predale lastnikom te ladje:

Ladjedelnica	Ime ladje	Tip	Lastnik	Nosilnost ton	Glavni motorji	Pomožni motorji
Ladjedel. »3. maj«	Tuhobič	tovorno potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7520	»3. maj«—Sulzer	
	Klek	tovorno potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7760	»3. maj«—Sulzer	
	Rijeka	tanker	SSSR	20800	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Rezekne	tanker	SSSR	20740	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Pavel Dibenko Zvir	tanker	SSSR	20740	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
Ladjedel. »Jozo Lozovina—Mosor«	R. I. Sorong	potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7760	»3. maj«—Sulzer	
Ladjedel. »Split«	Split	potniška	Indonezija	5000	Uljanik—B&W	
	Treis Ierarchai	tanker	ZSSR	21000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Daugavpils	za razsut tovor	Diamond Freighters Corp.	24000	Fiat	
	Kalliopi Pateras	tanker	ZSSR	21000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
Titova ladjedel.	Sarita	za razsut tovor	Isla Grande Cia. Nav.	24000	Fiat	
	Rohini	potniško tovorna	Chowgule Steamship Co.	1890 G	Jugoturbina—Sulzer	
Ladjedel. »Uljanik«		potniško	Chowgule Steamship Co.	1900 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Dalmacija	potniško	Jadrolinija	5500 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Istra	potniško	Jadrolinija	5500 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Ljutomer	potniško	Spl. plovba	8500	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Dmitri Gulia	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Nazim Khikmet	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Alexandr Grin	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Arkadij Gaidar	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W

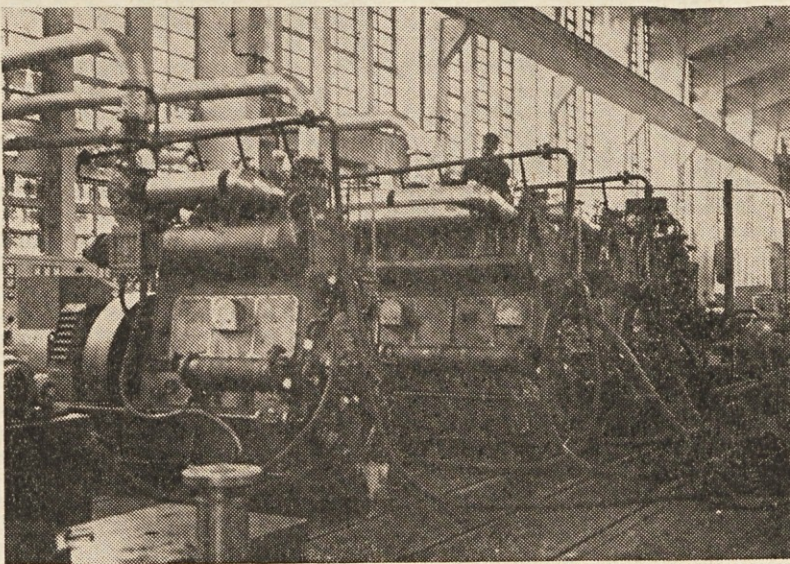
G = brutto reg. ton

DEŽELA	MOTORNI POGON			PARNI POGON			SKUPAJ		
	ŠTEV. LADIJ	TON NOSILNOSTI	KS	ŠTEV. LADIJ	TON NOSILNOSTI	KS	ŠTEV. LADIJ	TON NOSILNOSTI	KS
JAPONSKA	202	5,842.900	2,132.790	30	1,994.490	614.970	232	7,837.390	2,747.760
ŠVEDSKA	57	1,917.720	679.040	3	155.350	68.000	60	2,073.070	747.040
VEL. BRIT.	70	1,317.130	754.460	8	346.860	155.000	78	1,663.990	909.460
Z. NEMČIJA	65	1,081.270	540.980	4	222.800	71.000	69	1,304.070	611.980
FRANCIJA	21	385.690	230.790	5	350.340	105.500	26	736.030	336.290
NORVEŠKA	38	715.000	314.960	1	19.700	13.750	39	734.700	328.710
DANSKA	22	168.740	134.770	3	196.950	56.850	25	365.690	171.620
ITALIJA	18	304.390	178.040	3	43.680	247.000	21	348.070	425.040
POLJSKA	35	343.600	244.100	—	—	—	35	343.600	244.100
ZDA	3	2.310	18.300	15	315.400	274.500	18	317.710	292.800
ŠPANIJA	28	262.870	163.040	—	—	—	28	262.870	163.040
JUGOSLAVIJA	20	241.730	192.940	—	—	—	20	241.730	192.940
OSTALI	19	929.190	629.340	5	107.860	45.300	124	1,037.050	674.640
SKUPAJ	698	13,512.540	6,213.550	77	3,753.430	1,631.870	775	17,266.970	7,845.420

TABELA III — Analiza ladjedelništva po posameznih deželah

Tanker »Split«, ki ga je zgradila ladjedelnica Split za SZ, je opremljen z našimi pomožnimi motorji

Pomožni motorji za ruske tankerje na preizkuševališču

TABELA IV

Ladjedelnica	Ime ladje	Tip	Lastnik	Nosilnost ton	Glavni motorji	Pomožni motorji
Ladjedel. »3. maj«	Tuhobič	potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7520	»3. maj«—Sulzer	
	Klek	potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7760	»3. maj«—Sulzer	
	Rijeka	tanker	SSSR	20800	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Rezekne	tanker	SSSR	20740	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Pavel Dibenko Zvir	tanker	SSSR	20740	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
Ladjedel. »Jozo Lozovina—Mosor«	R. I. Sorong	potniška	Jugoslov. Lin. Plovidba	7760	»3. maj«—Sulzer	
Ladjedel. »Split«	Split	potniška	Indonezija	5000	Uljanik—B&W	
	Treis Ierarchai	tanker	ZSSR	21000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Daugavpils	za razsut tovor	Diamond Freighters Corp.	24000	Fiat	
	Kalliopi Pateras	tanker	ZSSR	21000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
Titova ladjedel.	Sarita	za razsut tovor	Isla Grande Cia. Nav.	24000	Fiat	
	Rohini	potniško	Chowgule Steamship Co.	1890 G	Jugoturbina—Sulzer	
Ladjedel. »Uljanik«		potniško	Chowgule Steamship Co.	1900 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Dalmacija	potniško	Jadrolinija	5500 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Istra	potniško	Jadrolinija	5500 G	Jugoturbina—Sulzer	
	Ljutomer	potniško	Spl. plovba	8500	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Dmitri Gulia	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Nazim Khikmet	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Alexandr Grin	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W
	Arkadij Gaidar	tovorna	ZSSR	12000	Uljanik—B&W	Litostroj—B&W

varnost(ne) varnost-varnost

Poškodbe pri delu v januarju

PE/MO

Livarna sive litine

Branku Mitevu je pri izlivanju taline iz livnega lonca malenkost litine brizgnilo za golen desne noge.

Branko Debevc je pri izpraznjevanju kalupnih okvirjev dobil tujek v oko.

Štefan Zanjko je po končanem brušenju ulitka le-tega odvrigel v za to pripravljeni zaboj, pri tem mu je oster rob poškodoval palec leve roke.

Rudi Roudi je zabijal zagozdo s kladivom v formo ter se pri tem udaril po palcu leve roke.

Franc Pregrad je hotel s kladivom odstraniti iz okvira strjeno sivo litino, pri tem pa mu je oster okrušek poškodoval golen leve noge.

Franc Jenko — pri krivljenju pločevine na ročni pripravi ga je oster rob pločevine poškodoval po zapestju leve roke.

Franc Horvat je pri nakladanju betonske žice dobil tujek v desno oko.

Jožetu Kozmelju je pri prekladanju ulitkov v skladišču poškodovalo prste na desni roki.

Viktor Hrovat je med izpraznjevanjem oblikovalnih okvirjev dobil tujek v levo oko.

Marija Cvitanovič je držala priprta vrata, medtem pa je sodelavec nevede vrata zaprl, kar je imelo za posledico poškodbo sredinca leve roke.

Livarna jeklene litine

Milan Erjavc se je med razkladanjem vročih jeklenih plošč (1050 °C) dotaknil kovinskega okvirja, ki mu je povzročil opekline na čelu.

Muharem Ferizović se je med vlačanjem lesenega modela iz forme udaril s kladivom po prstu leve roke.

Ciril Peterca — pri sestavljanju pločevine v obliki valja ga je pločevina zaradi prožnosti poškodovala na dlani leve roke.

Anton Boldinu je pri odbijanju peres na ulitku zdrsnilo pnevmatično kladivo tako, da je udaril s desno roko ob delovno mizo in si poškodoval kazalec desne roke.

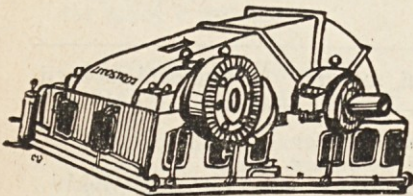
Ivan Svetina je med brušenjem ulitka dobil tujek v levo oko.

PE/PK

Franjo Panič je avtogeno rezal pločevino, medtem pa mu je vroča žilindra poškodovala desno oko.

Stefan Fabič — med obračanjem mostne lamele je poškodoval zdrsnil drog ter ga udaril na levo obrv.

Borisa Križmanu se je med delom razletel brusilni kolot; eden od letočih delcev mu je poškodoval levo lice.

Petru Čaviču je med delom spodletel sekač na pnevmatičnem kladivu, s prstom leve roke pa je zadel ob rob nosilca.

Dušan Lalič je odvrigel žareč ogorek elektrode, ta se je od tal odbil in mu padel za čevljev leve noge ter povzročil opekline.

PE/HS

Metod Erpič je med izpihovanjem izvrtine s komprimiranim zrakom dobil tujek v desno oko.

Franc Dobnikar je stružil ulitek sive litine ter medtem dobil tujek v levo oko.

Jože Pucelj je odstranjeval s stružnega noža neprekinjen ostružek, ki mu je poškodoval desno roko na zapestju.

Leopoldu Permetu se je med struženjem zapletel neprekinjen ostružek v stružno glavo in povzročil poškodbo na dveh prstih leve roke.

Anton Vogrin je dobil med delom tujek v levo oko.

Slavko Zupančič je na poti v službo zaradi poledice padel in si poškodoval prst desne roke.

PE/SN

Janez Oslaj je nameščal podlogo na vpenjalni trn, medtem je zadel s prstom leve roke v oster rob utora in si prst poškodoval.

Marjan Aš je odstranjeval plansko ploščo z vretena, pri tem mu je padla na zapestje leve roke.

Marku Hostniku je priletel med struženjem vroč ostružek v levo oko.

Jože Zadravc je šel v brusilnico nožev. Med potjo je zadel v nepravilno postavljena tekalna kolesa; eno od njih mu je padlo na levo nogo.

Franc Pintar je jemal pastorek s stroja, le-ta mu je zdrsnil iz rok in mu poškodoval levo roko med palcem in kazalcem.

Franc Furlan se je pri avtogenem rezanju reber za bunker žilindre opeknel s plamenom po zapestju leve roke.

Poškodbe pri delu v februarju

PE/MO

Franc Mučič je pritrjeval šablono na velo, pri tem mu je zdrsnila po veli navzdol in stisnila palec leve roke.

Juliju Škerlju je padel tujek v levo oko, ko je sodelavec brusil ulitek.

Alojz Udovič je vrgel ogorek elektrode na gumijasto cev. Ogorek se je odbil od gumijaste cevi in priletel v čevljev ter ga opeknel po nogi.

Francu Pirnatu je priletel pri kovanju vroč tujek v levo oko.

Metodu Koželju je na poti v službo zdrsnilo, tako da je padel in si poškodoval prst leve roke.

Viktor Hren je nalagal na avtokaro jeklenke propan plina. Pri tem mu je jeklenka zdrsnila iz rok. Ko jo je hotel ujeti, je zamahnil po jeklenki in si poškodoval roko v zapestju.

Stanko Škufca je hotel vzeti iz kupa traverzo, pri tem pa se je druga zvrnila in ga udarila po sredincu leve roke.

Alojz Eriavec je dobil pri brušenju tujek v oči.

Jože Ogrinc je s sodelavcem hotel obrniti segment, ta pa je zaradi teže padel nazaj in mu poškodoval sredinec desne roke.

Mirko Karakaš je s stisnjenim zrakom izpihoval nesnago iz komada, pri tem pa dobil tujek v levo oko.

Jože Jančar je pri brušenju dobil tujek v desno oko.

Ivanu Božiču je zapenjalni obroč padel na levo roko, ko je žerjavovodja zapeljal žerjav v nasprotno smer, kot je poškodovalec ukazal.

Stanku Štihu je pri mešanju peska priletel tujek v levo oko.

Martin Letnar je sejal pesek s sitom. Ker se je pesek slabo sejal, je podrgnil z desno roko po mreži. Pri tem se je urezal v dlan desne roke, ker je v pesku bil tudi kos stekla.

Francu Turku je priletel tujek v desno oko, ko je sodelavec brusil ulitek.

Ivan Bašnec je posnemal na poravnalnem stroju robove kvadratnih palic. Pri tem je pomaknil roko preveč proti rezilu in si poškodoval prstaneč leve roke.

PE/PK

Jerneju Založniku je pri postavitvi stožca na osnovno prirobnico stožec spodletel in mu poškodoval sredinec leve roke.

Janez Višnjaver je med vožnjo s kolesom na poti v službo padel in si poškodoval palec leve roke.

PE/DT

Francu Frelihu je med struženjem ojnice padel tujek v levo oko.

Stane Pirnat je odpiral ventil z matičnim ključem, ki mu je zdrsnil iz matice; pri tem si je poškodoval prst leve roke.

Anton Marčiču je med sekanjem ograje pri diesel motorju odletel tujek v levo oko.

Marjan Burgar je stružil zavorni boben, pri tem mu je odletel košček ostružka v levo oko.

PE/OO

Milan Kralj se je med nabijanjem ročaja na izvijačnik udaril s kladivom po palcu leve roke.

OSTALI

Ing. Franc Sambt se je med šiljenjem svinčnika urezal v dlan leve roke.

Branku Pojetu je med kontroliranjem centrirnih izvrtin na pastorku le-ta padel na stopalo leve noge.

Ing. Artur Šimeček je med potjo iz službe stopil na gladek utrjen sneg, pri tem padel in dobil poškodbo na hrbtenici.

PE/HS

Ivan Kusterle je z matičnim ključem, na katerega ročici je imel nataktno cev, pritrjeval krmad v stružno glavo. Pri tem mu je matični ključ spodrsnil iz matice, izgubil je ravnotežje, da je padel na komad, ki je stal za njim, in si poškodoval komolec leve roke.

Anton Podržaj je pri struženju obroča odletel vroč ostružek za čevljev in mu poškodoval gleženj desne noge.

Vladimir Škrbe je dobil tujek v levo oko, ko je sodelavec brusil z ročnim brusilnim strojem.

Stane Salamič je vpenjal prirobnico v stružno glavo. Prirobnica mu je izpadla iz glave in mu poškodovala palec leve roke.

Francu Skopcu je padel tujek v desno oko, ko je brusil z ročnim brusilnim strojem.

Andrej Debevec je pomagal varilcu pri varjenju. Pri tem je gledal v obločni plamen, zaradi česar je dobil vnetje oči.

Aziz Huskič je s sodelavcem hotel obrniti pločevino. V ta namen sta si pomagala z železnim drogom. Pri tem se je poškodovancu drog izmaknil tako, da je padel nazaj, drog pa ga je zadel po sredincu leve roke in mu ga poškodoval.

Jože Buh je vpel prirobnico na delovno mizo na skobelnem stroju. Ko je z desno roko poginjal stroj, se je prirobnica obrnila, pri tem pa ranila sredinec leve roke, ki je zašel med prirobnico in vpenjalni stroj.

PE/SN

Slavku Hrenu je pri zabijanju zagozde priletel oster drobec v desno stran nosnice in mu jo ranil.

Jože Sladič je gledal v obločni plamen varilca, ki je varil in dobil vnetje oči.

Matjažu Vertiču je pri struženju odletel tujek v oko.

Francu Žerovniku je pri struženju odletel tujek v desno oko.

Jože Novak je na poti v službo stopil v avtobus in si priprl sredinec desne roke.

Radomir Dimovski se je urezal po zapestju leve roke z ostružki, ki so nepretrgano nastajali pri struženju.

Konrad Kosi je hotel na držalo noža, ki je bil že v ohišju, priviti stružni nož, pri tem pa se je ranil v oster rob, ki je ostal

od struženja. Poškodoval si je prstanec desne roke.

Slavko Urbančič je dobil pri brušenju ohišja tujek v levo oko.

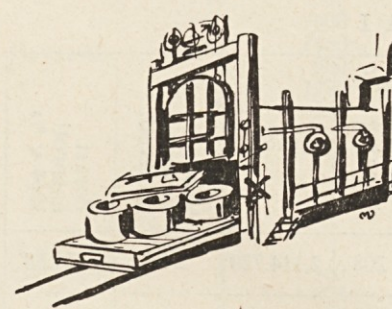
Miloš Subašič je dobil pri brušenju ohišja tujek v levo oko.

Janez Oslaj je na poti iz službe na poledeneli poti padel in si poškodoval gleženj leve noge.

PE/DT

Viljem Šterbenc je vlekel vagonet po tiru. Tik ob poti je bil postavljen velik zvarjenec. Desna roka poškodovanca je prišla pri srečanju z zvarjencem med zvarjenec in vagonet, kar je imelo za posledico poškodbo na kazalcu desne roke.

Vlado Mislej je prilegal vodili viličarja v teleskop, pri tem

pa mu je vodilo zdrsnilo navzdol in mu poškodovalo nadlaht desne roke.

Antona Jamnika je dolg ostružek udaril po sredini čela in ga poškodoval.

Cveto Stankovič je nakladal na električno karo plošče, ki so bile položene na kupu. Kup se je prevrnil, mu potisnil roko ob tla in poškodoval štiri prste.

Stane Frelih je pri izpihovanju dobil tujek v desno oko.

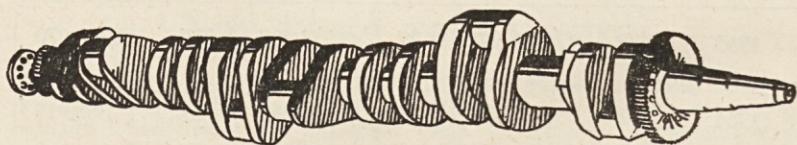
Bogo Primc je vpenjal zobnik v stružnico. Zobnik se mu je izmuznil iz rok in mu poškodoval mezinec leve roke.

Miran Aničin je vrtal komad. Sveder mu je zgrabil komad in ga vrgel iz prizme. Pri tem mu je poškodoval palec leve roke.

Filipu Strnišniku je po končanem vrtanju izvrtin oster rob poškodoval prst leve roke.

PE/DT

Ivo Petek je pri demontaži nastavnega povrtala udaril s kladivom po nizu. Pri tem mu je odletel delček jekla v palec leve roke in ga poškodoval.

Vesti iz Strojne tovarne Trbovlje

V svoji 22. številki »Domačih vesti« pa informativna služba STT objavlja med drugim:

V tovarni so porabili v minulem letu 3.732.193 kWh električne energije, kar je v denarju 70 milijonov 189.877 starih dinarjev.

Za službena potovanja so člani kolektiva STT porabili v lanskem letu 3.745 dni ali 1,1% vseh delavnikov.

V letu 1965 je bilo zaradi različnega čakanja v proizvodnji izgubljenih 12.331 ur ali 1.541 delovnih dni.

Zaradi bolezenskih izostankov je bilo (prav tako v lanskem letu) izgubljenih 20.969 delavnikov, zaradi neopravičenih izostankov pa 691 delavnikov.

Letos bo STT sodelovala na sledečih mednarodnih sejmih: v Milanu, Hannoveru, Brnu, Dunaju, Tunisu, Trstu in Grazu. Prav tako bodo razstavljali prek izvoznih podjetij, in sicer v Leipzigu, Budimpešti, Poznanju, Plovidu in Teheranu. Razstavljali bodo predvsem stojke, drobilce IZ in granulatore.

Iz 23. številke publikacije *Domače vesti*, ki jo izdaja informa-

Franc Pugelj se je peljal na elektrokari. Nekdo mu je vrgel kepo snega v oko. V tej kepi je bil tudi drobec kovine, ki se mu je zapičil v oko.

Ignac Balažič je hotel naložiti na viličarja cev. V trenutku, ko je držal z levo roko cev pri prirobnici, ki je bila privarjena na cev, je vozač viličarja pognal viličar naprej. Pri tem mu je vilica pritisnila levo roko ob prirobnico in mu jo poškodovala.

Ilija Stankovič je zadel v provizorično postavljeno ohišje brusilnega stroja, ki mu je padlo na prst leve noge.

Karel Ules je pri odvijanju matice uporabljal podaljšek, katerega je nataknil na spono. Pri tem se mu je podaljšek zmaknil tako, da je z roko udaril po delovni mizi in si poškodoval prst na levi roki.

Alojz Pevec se je med delom, ki ga je opravljal pri delovni mizi, obrnil in zadel ob nepravilno postavljeno os, ki se je po gladki površini skotala in mu padla na nart desne noge.

Milan Zgonc se je peljal z motorjem iz službe domov. Pogonska veriga mu je padla z zobatega kolesa. Dal jo je nazaj, in zavrtel kolo. Palec desne roke je imel v tistem trenutku med zobatim kolesom in verigo, kar je imelo za posledico poškodbo tega prsta.

Ivana Plestenjak je hotela obiti samokolnico. Pri tem pa je stopila na masno loputo, kjer ji je spodrsnilo, da je padla in si poškodovala prsni koš.

Alojza Trbežnika je oplazila vratnica. Pri tem se mu je zabodel trn v desno dlan.

Ludvik Srež se je pri zapenjanju železniških vagonov hitro obrnil in si zvil desno nogo v členku.

Alojz Zupančič se je v brusilnici tekačev umikal zadensko, pri tem je stopil na kos železa in si zvil desno nogo.

Avgust Jelen je peljal elektrokaro v skladišče in se pred vhomom ustavil. V tem trenutku pa je pripeljal drug voznik, ki se je zadel ob prvo vozilo in poškodoval voznika v desno nogo.

OSTALI SEKTORJI

Branku Pojetu je na poti v službo pri vstopu v avtobus spredovnica zaprla vrata. Avtobus je odpeljal dalje, poškodovanec pa je padel in si poškodoval desno roko v zapestju.

Eriki Završnik je na poti na delovno mesto spodrsnilo. Pri padcu si je poškodovala levo roko.

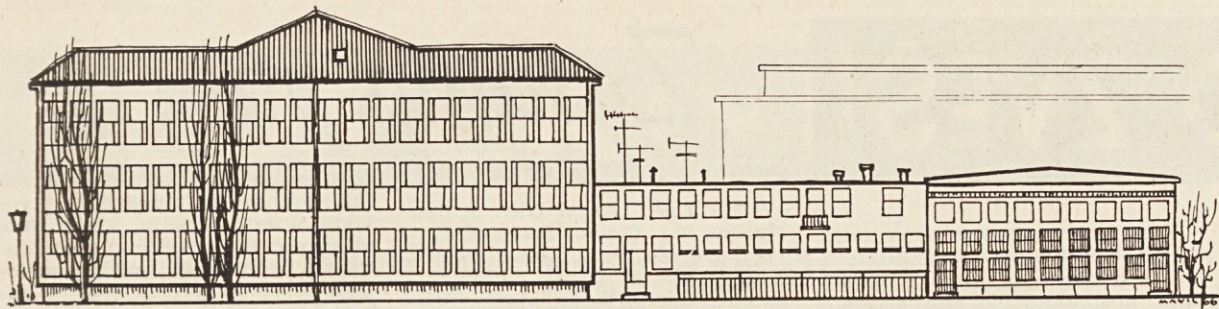
tivna služba poslovne propagande v Strojni tovarni Trbovlje, povzemamo nekaj vesti tudi za naše bralce.

V primerjavi z letom 1964 je bila proizvodnja v 1965. letu večja za 31 odstotkov, celotni dohodek pa za 31,1 odstotka. V lanskem letu je kolektiv dosegel največjo proizvodnjo, odkar tovarna obstaja.

Za higiensko tehnično zaščito so v STT v lanskem letu potrošili 22.434.964 dinarjev, torej 19.126 dinarjev na zaposlenega. Ta sredstva so bila večidel porabljena za zaščito, za osebna zaščitna sredstva in okrepčila.

Lanskoletni povpreček neto osebnih dohodkov je v STT znašal 72.465 dinarjev, kar pomeni, da je bil nasproti letu 1964 večji za 38,6%.

V letu 1965 so v Strojni tovarni Trbovlje imeli skupno 418 obratnih nezdod, od tega eno smrtno in 417 lahkih. Zaradi tega je bilo izgubljenih 5.686 delovnih dni ali 13,6 delovnih dni na zaposlenega. Odstotek obratnih nezdod na 100 zaposlenih je 35%.

S šole Hinka Smrekarja

O polletnih učno vzgojnih uspehih svojih otrok so bili starši obveščeni že pred dobrim mesecem. Uspehe učencev bi lahko razbrali z njihovih nasmejanih ali žalostnih obrazov, ko so 20. januarja zapuščali šolo in odhajali na polletne počitnice.

Do polletja je bilo na šoli 945 učencev, ki so bili razvrščeni v 30 oddelkih naše osemletne šole. V razredih je bilo povprečno 32 učencev in je pouk bolj nemoteno potekal, saj sta bili le dve izmeni. V polletju je izdelalo razred brez negativne ocene 724 učencev ali 76,61 %; z eno, dvema, tremi ali več negativnimi ocenami pa je bilo ocenjeno 215 učencev ali 22,76 %, 6 učencev pa je bilo neocenjenih zaradi bolezni.

Če primerjamo letošnji polletni uspeh z lanskim, ugotavljamo, da je uspešno izdelalo 6 % učencev več kot lani.

Tako kot opazamo že vrsto let nazaj, so učni uspehi na nižji stopnji višji, saj je uspeh učencev od 1.—3. razreda povsod višji od 90 %, v 4. razredih že nekoliko pade (na 88,73 %), najslabši pa je v 7. razredu, kjer je izdelalo brez negativne ocene le 53,91 % učencev.

Vsi starši, ki zasledujejo uspeh svojih otrok, opazajo, da uspehi tudi pri njihovih otrocih padajo, ko prehajajo na višjo stopnjo. Neuspehe svojih otrok pripisujejo najpogosteje le zahtevnosti v učni snovi v višjih razredih osnovne šole. Vzrokov za neuspehe v višjih razredih osnovne šole pa je več. Najpogostejši je v tem, da učenci nimajo ustaljenih delovnih navad, da se v višjih razredih, ko se obseg in globina snovi širita, ne morejo vse snovi naučiti v šoli. Doma nimajo svojega mirnega kota, kjer bi se lahko učili; starši bi jim morali bolj pomagati pri razdelitvi prostega časa.

Nadalje se že v 5. razredu pojavijo predmeti, kjer starši težko ali pa sploh ne morejo pomagati otroku pri učenju. In tako naenkrat zahtevajo, da bi se otrok samostojno učil, čeprav so prejšnja leta sedeli pri njem, ko je delal domačo nalogo ali se učil. Pri šolskem delu jih ovira tudi obdobje zorenja; pa tudi vse psihične spremembe, ki jih otrok doživlja na višji stopnji, vplivajo na to, da odnosi med starši in otroki niso več taki kot prej. Učenci na višji stopnji, prav zaradi vstopa v pubertetno obdobje, želijo biti samostojni, ne pa pod vplivom odraslih. Starši bi mo-

vorilne ure in roditeljske sestanke. Večje sovpadanje vzgojnih naporov šole in doma se je pokazalo tudi ob vzgojnih rezultatih šole. Opazili smo, da je bilo do sedaj dosti manj primerov kršenja šolskega reda in drugih disciplinskih problemov. Nadalje naj omenimo, da smo že v mesecu oktobru organizirali dodatno pomoč za učence, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno in med polletnim obdobjem vključevali v dodatni pouk tudi učence, ki so dobili negativno oceno, da so lahko čimprej oceno popravili. Od 5. razreda dalje so bili učenci vključeni v dodatni pouk iz matematike in angleškega jezika. Prav tako smo imeli dodatni pouk v 1. razredu za učence, ki so težko osvajali začetno branje in pisanje. Na splošno je bilo na šoli vključenih v dodatni pouk 18,20 % vseh učencev; ta odstotek je na višji stopnji dejansko dosti višji (od 490 učencev je bilo vključenih v dodatni pouk iz matematike in angleškega jezika 140 učencev), približno 28 % učencev. Nekateri učenci so bili ves čas vključeni v dodatno pomoč (tisti, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno), drugi pa so bili vključeni le toliko časa, da so popravili negativno oceno. V skupinah dodatnega pouka je bilo povprečno 10—16 učencev. Polletna analiza dodatne pomoči je pokazala, da je bila pomoč uspešna pri 57,56 % učencev — toliko učencev je namreč popravilo negativno oceno.

Pri podrobnejši analizi smo ugotovili, da je uspelo popraviti negativno oceno v večini primerov le učencem, ki so dobili nezadostno oceno med letošnjim šolskim letom; manj pa je bilo uspeha pri učencih, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno. Za ilustracijo nam pomaga naslednji podatek: v lanskem šolskem letu je z eno negativno oceno (ne glede na predmet, v katerem so bili negativno ocenjeni) napredovalo 82 učencev, od teh je le 16 učencev v polletju izdelalo brez negativne ocene, medtem ko je bilo 78 % učencev v polletju negativno ocenjenih (z eno negativno oceno: 11 učencev, z dvema: 23, s tremi ali več negativnimi ocenami: 30 učencev, dva sta neocenjena). Z dodatnim poukom torej nismo mogli nadoknaditi celoletne snovi — zaradi katere je bil učenec negativno ocenjen. Učenec je predmetu, kjer je imel negativno oce-

pomoč učencev v učenju, ki je bila v mnogih primerih zelo učinkovita; nadalje je organizirala pomoč pri učenju tudi psihologinja na šoli, ki je v nekaterih primerih uvajala učence v učenje in jih praktično navajala na uspešnejše metode učenja.

Učitelji na šoli so ob polletju poročali, da je učna snov utrjena,

čaj so jo utrjevali sproti in organizirali tudi učne ure ponavljanja, uvrščanja spoznanj in sistem ipd. Prav to dejstvo nam omogoča, da lahko z večjo sigurnostjo trdimo, da bodo učenci na utrjenih in razumljenih resnicah lahko gradili nova spoznanja. Kljub naporom šole in doma je na šoli nekaj učencev, ki bodo zaključili šolanje z nepopolno osemletko. Po podatkih v polletju je v 6. razredu 9 učencev, ki zaključujejo obveznost, v 7. razredu 24 učencev, v 8. razredu pa hodi 18 učencev že deveto leto v šolo. Ob analizi uspehov učencev, ki v 6. in 7. razredu dokončujejo osemletno obvezno šolanje, jih je od 33 učencev le 13 izdelalo v polletju brez negativne ocene. Učenci, ki v 8. razredu obiskujejo pouk 9. leto, pa 18 učencev, od katerih jih je bilo v polletju le pet pozitivno ocenjenih. Vsi omenjeni učenci v 8. razredu bodo verjetno v drugem polletju z uspehom končali osemletko, nekateri pa bodo dobili spričevala o uspešno zaključeni osemletki še ob popravni izpiti. Učenci v 8. razredu so močno motivirani s poklicno usmeritvijo, saj se prek poklicnih informacij seznanjajo s pogoji, ki jih postavlja pred nje usmeritev v določen poklic ali nadaljnje izobraževanje na šolah druge stopnje.

Ko vstopamo v obdobje drugega polletja, želimo, da bi se prizadevanja staršev in nas čim bolj dopolnjevala, saj hočemo vsi, da bi osnovna šola dala otrokom tako bogato zakladnico spoznanj in vrednot, da bodo učenci jutri v resnici naša srečna starost.

Majda Poljanšek

Žena in njeni problemi

Zal smo ta prispevek prejeli prepozno za februarško številko. Zaradi misli, ki so v njem, pa ga še po prazniku žena objavljamo v tej številki v celoti.

Uredništvo

Ob dnevu žena navadno veliko govorimo in pišemo o enakopravnosti žene in o njeni razbremenitvi pri domačem delu. Mogoče bi se po letošnjem 8. marcu malo zamislili, kako živi naša litostroj-ska žena in kakšne pogoje ima za vzgojo svojih otrok.

V litostrojskih blokih stanujejo večinoma mlade družine z majhnimi otroki. Vzgojno varstveni zavod je mnogo premajhen, da bi zajel v svoje varstvo vse te otroke. Prošnje za sprejem prihajajo dnevno, a jih moramo zaradi premajhne kapacitete odklanjati. Matere čakajo na vrstni red mesece in mesece ali pa si poiščejo manj primerno rešitev. Največkrat oddajo otroka v varstvo sosedu. Če

Na vsakem koraku slišimo, kako so naši otroci nevrzgojeni, podivjani, povsod delajo samo škodo in povzročajo nemir. Dolžnost nas vseh, ki delamo in živimo na območju Litostroja, je, da prispevamo svoj delež tudi za vzgojo otrok. Starši in vzgojitelji upravičeno pričakujemo, da bi nam gospodarske organizacije z namenskimi sredstvi pomagale rešiti ta problem.

Skoraj vsakemu bloku na našem terenu pripada vrsta garaž, kar dokazuje primeren standard; na vsem terenu Litostroja pa ni niti enega otroškega igrišča ali vsaj primerne prostora, kjer bi se otroci lahko igrali. Če se podijo za žogo okrog samskega doma, jih podi hišnik, če se igrajo med garažami, jih preganjajo lastniki garaž; kjerkoli se pojavijo, so nezaželeni in nazadnje se ustavijo na najbolj neprimernem prostoru za igro. Domov prihajajo vedno do pasu zamazani z blatom. Mlajši otroci vlačijo okrog zarjavele pločevinaste posode (ki se valjajo okrog vsakega bloka) in brskajo po kupih zemlje in odpadkov, katere stanovalci odlagajo na neprimernem prostoru. Modernemu naselju to vsekakor ni v čast.

Ze leta in leta govorimo o komunalni ureditvi naselja, prepustimo pa to skrb odgovornim organom in čakamo, da se bodo te stvari nekako uredile, a medtem naši otroci rastejo.

Če smo našli prostor, sredstva in čas, da smo si zgradili garaže, bi z veliko manj truda in z minimalnimi sredstvi lahko tu in tam uredili kak prostor med bloki, kjer bi se otroci lahko igrali. Moramo priznati, da je naša okolica zelo zanemarjena; temu pa smo delno krivi tudi sami. Delovna skupnost vzgojno varstvenega zavoda Litostroj je s skromnimi sredstvi in s prostovoljnimi delom uredila otroško igrišče in zelene površine za potrebe svojih oskrbovancev. Pričakovali smo, da nas bodo sosedni bloki pri tem podprli, saj urejeno okolje tudi nanje prijetno deluje. Zelo pa smo razočarani, ko posamezniki iz malomarnosti ali namenoma uničujejo, kar je namenjeno otroku. Kljub opozorilom hodijo po bližnji skozi naše igrišče, pri tem lomijo žive meje, okrasno grmičevje in cvetlice.

Preteklo jesen je neka tovarišica iz 13. bloka z zabojem nosila mivko iz peskovnika, ki je namenjen otrokom za igre. Ravno tako je obsojanja vredna oseba, ki je porezala vse cvetove vrtnic; verjetno ni pomislila, koliko je s tem prizadela tiste otroke, ki so to cvetje zalivali in negovali. Podobne primere bi lahko naštevali še in še. Vse dokazuje, da nam je skrb za otroka le malo mar.

Po prazniku žena bi morda vsaj malo pomislili, kako bi pomagali ženi v njenem najbolj kritičnem obdobju, ko so otroci majhni, družina pa potrebuje njen zaslužek. Dosti več sreče in zdravja bi bilo po naših domovih, če bi bilo za naše otroke nekoliko bolj poskrbljeno.

Pepca Koželj

TOVARNA šola DOM

rali spreminjati svoj odnos do otrok, vendar dostikrat ne vejo, kako. Zato smo po polletju v sodelovanju z delavsko univerzo Ljubljana-Siška pripravili vrsto predavanj: Odnosi med starši in otroki v letih dozorevanja, Spolno zorenje in odnosi med starši in otroki, Vzgoja in knjiga, Starši in otrokovo učenje, Poklicna orientacija otrok itd. Da bi predavanja imela kar največji uspeh, smo teme prilagodili razvojni stopnji otroka in po posameznih razredih organizirali roditeljske sestanke, da bi predavanja čim konkretnije služila staršem pri vsakdanjih vzgojnih poslih.

Na splošno nekoliko višji učni uspeh učencev v primerjavi z lanskim letom lahko pripišemo tudi temu, da so se starši intenzivneje zanimali za uspehe svojih otrok, saj so redno obiskovali go-

no že v preteklem letu, posvečal toliko časa, da ni mogel redno posvečati pozornosti drugim predmetom, zato je dobil vrsto negativnih ocen tudi v drugih predmetih.

Učiteljski zbor je obravnaval to vprašanje in smo mnenja, da ustaljena oblika dodatne pomoči med šolskim letom ne more v celoti nadoknaditi celoletno zamujeno snov; zato bi se morali vsi tisti učenci, ki napredujejo z negativno oceno, pripravljati že med letnimi počitnicami ob skupnih naporih staršev (inštruktorji). Za vse učence, ki so ob polletju pokazali popoln neuspeh, je resna nevarnost, da bodo izgubili šolsko leto; kopica negativnih ocen jim je vzela pogum in nagib za učenje, saj je bilo njihovo delo poplačano le z neuspehi; zato izgubljajo veselje do dela in učenja.

Razredniki so organizirali v svojih razredih tudi medsebojno

Takšno je igrišče marsikaterega litostrojskega otroka

Če ne veš - LAHKO ZVEŠ!

Nov pravilnik o delitvi dohodka

Doslej smo temu rekli: delitev čistega dohodka. Se pravi, delitev dohodka, kolikor ga je ob razporeditvi družbenega proizvoda ostalo za notranjo delitev na kosmata sredstva za osebne dohodke in na sredstva za razne sklade.

Sedaj, ko ni več prispevka iz dohodka gospodarskih organizacij, delimo dohodek. Zato je delitev mnogo bolj neposredna z vidika razmerij med delovno skupnostjo v posamezni organizaciji in družbo kot tudi s stališča delitve znotraj same delovne organizacije.

To pomeni, da ne gre zgolj za spremembo izraza, temveč za mnogo več: za popolno uveljavljanje samoupravljanja pri delitvi dohodka in za doslednejšo delitev dohodka po delu.

S tem je potemtakem izraženo nekaj vsebinsko povsem različnega in se tega moramo zavedati, ko se lotevamo delitve dohodka in ureditve razmerij, ki nastajajo vpricho takšne delitve.

Zaradi tega je delitev dohodka zelo odgovorna naloga. Njena pomembnost je tem večja sprico sedanje gospodarske reforme, ki nam nalaga najdoslednejšo gospodarnost, da jo zares uresničimo.

To je hkrati razlog, da ni več mogoče prepuščati gospodarjenja in slehernega razporejanja družbenega proizvoda le enemu ali drugemu činitelju zunaj delovne organizacije, ali pa stati ob strani in čakati, kaj bodo storili in predlagali strokovnjaki te ali one poklicne smeri v sami delovni skupnosti.

Potrebno je in nujno, da urejamo te stvari kar se da neposredno kot delovna skupnost in v okvirih organov samoupravljanja, ki jih sami volimo. Nihče ne more stati ob strani, kot da se ga delitve sploh ne tiče, in samo čakati, kdaj in kako bodo zadovoljene njegove osebne potrebe.

Vendar to ne pomeni, da sedaj lahko delimo dohodek kakorkoli in da se nam kot delovni skupnosti ni treba prav nič ozirati na naloge in potrebe, ki presegajo zgolj osebne težnje.

Nasprotno, delitev je danes mnogo odgovornejša naloga, ker v njej uresničujemo lastno samoupravljanje in ker je od smotrnosti naših odločitev odvisna materialna krepitev družbe in same delovne organizacije kot tudi nadaljnja rast življenjske ravni slehernika med nami.

Izhajajoč iz teh spoznanj, se je bilo treba lotiti načel o delitvi dohodka v našem podjetju. V tem je poglobitveni razlog, da se nismo mogli omejiti le na formalno prilagoditev prejšnjega pravilnika o delitvi čistega dohodka novim zakonom. Treba je bilo ukreniti veliko več.

Tako smo si predpisali samoupravni akt, za katerega je obravnavna na sestankih delovnih skupin in družbeno-političnih organizacij oziroma na sejah organov samoupravljanja delovnih enot in skupnih služb pokazala, da ima precej novih prvin ali izboljšav, četudi ni mogel zadovoljiti vseh pričakovanj.

Potrebna je bila določena previdnost pri uresničevanju še tako utemeljenih težnjah posameznih enot ali delovnih skupin, da bi ne zašli v težave vpricho novih pogojev dela in poslovanja.

Namenoma so ohranjena vsa dobra določila prejšnjega pravilnika in so nekatera še posebej poudarjena z očitno težnjo, da jih čimprej uresničimo.

Način ugotavljanja dohodka je ostal v bistvu enak. Vendar so natančneje opredeljeni pogoji za nenehno izpopolnjevanje delitve z vidika njene neposrednosti v okvirih delovnih enot, brž ko bosta organizacija in poslovanje zasnovana na teh enotah.

Ugotavljanje dohodka še vedno izhaja iz načrtovane cene za medsebojne obremenitve in razbremenitve, ker smo še vedno prepričani, da v obstoječih razmerah naše organizacije in notranje delitve dela ni mogoče kar tako in čez noč preiti na neposredno upoštevanje tržne cene tudi za delitvena razmerja med enotami.

Vendar je neposrednost delitve po delu v delovnih enotah zagotovljena in se lahko reče, da smo z novim pravilnikom o delitvi dohodka bistveno krenili naprej v uresničevanju samoupravljanja, kot smo ga že pred dvema leti začrtali v našem statutu.

V tem pogledu najdemo v pravilniku številne prvine, ki bodo pri doslednem izvajanju nedvomno odpravile marsikatero dosedanje pomanjkljivost in dale neposrednemu upravljanju bogatejšo vsebino, kot je potrebna z vidika poglobitve samoupravljanja in doslednega uresničevanja ciljev gospodarske reforme.

Ali ste že član »Vzajemne pomoči«?

Pomlad je čas, ko moramo misliti na marsikaj. Izpraznjena drvarnica opozarja, da moramo poleti zopet nabaviti kurjavo, da nas prihodnjo zimo ne bo zeblo. Pa tudi na letni oddih bi radi šli in zato že sedaj kujemo načrte: »Kam pa letos?« Seveda so še večje vprašanje — sredstva. Popularnega K-15 ni več, pa tudi regresi so »odplavali«. Torej, kaj bomo porekli našim otrokom, ki si želijo morja ali planin?

Tako bi lahko razmišljali še dalje. Poleg ozimnice, s katero imamo iz leta v leto večje stroške, bi računali na začetek novega šolskega leta in s tem v zvezi na izdatke za šolske knjige, zvezke, pripomočke, obutev in obleko in na koncu bi se domislili tudi na garderobo, ki jo je treba vsako leto obnoviti. Nekateri zopet rabijo posojilo tudi za opremo stanovanj ali za polog pri najetju posojila pri denarnih zavodih ali trgovskih podjetjih. Torej, vsak dan se nam lahko primeri, da nujno potrebujemo denar, ki ga pa nimamo vedno v rezervi. Prav v takih primerih nam štednja v okviru »VZAJEMNE POMOČI« pomaga prebroditi vse te večje denarne izdatke.

V čem je koristnost pristopa v članstvo »VZAJEMNE POMOČI«? Omogoča nam prejem brezobrestnega posojila v znesku od 300.— do 1.000.— Ndinarjev s pogojem, da to posojilo vrnemo v štirih obrokih. Pravico do posojila pridobi novi član že po treh mesecih članstva, ko je vplačal vsaj šest obrokov članarine, ki znaša mesečno 10.— Ndinarjev. Torej — v treh mesecih vplačila 60.— Ndinarjev si že pridobimo pravico do iskanja kredita.

Če pa se obvežemo, da bomo razen vplačevanja članarine varčevali in mesečno vplačevali še določen znesek, nam ob iskanju posojila privarčevanega zneska ni potrebno povrniti, temveč samo razliko med posojilom in prihrankom.

Po petih letih vplačevanja članarine po 10.— Ndinarjev mesečno jo prejmemo izplačano nazaj v celoti in ponovno obnovimo članstvo.

V preteklem mesecu smo v odmorih večkrat slišali poziv izvršnega odbora sindikalne podružnice, naj se člani našega kolektiva vključijo v članstvo »VZAJEMNE POMOČI«. Žal lahko ugotovimo, da nas je v podjetju, skupaj s samostojnimi enotami, kot sta ISL in DR, blizu 4.000, a je od tega vključenih v »VZAJEMNO POMOČ« samo 298 članov, kar ni

Zato je v novem pravilniku največ sprememb z vidika odvisnosti delitve od produktivnosti dela, gospodarskega stanja in gospodarnosti poslovanja oziroma od sorazmernosti med proizvodnimi rezultati, materialno osnovo delovne organizacije, izdatnejšim izkoriščanjem sredstev, produktivnostjo dela in gmotnim položajem članov te delovne skupnosti.

Nakazane so nadalje popolnejše osnove za delitev sredstev, namenjenih za osebne dohodke. Te osnove naj bi izhajale predvsem iz funkcionalnosti zadolžitve, kot so: organizacija proizvodnje, priprava dela, izpolnitev proizvodnih nalog in realizacija proizvodov. Zahtevnost dela, ki postavlja pred delavca določene zahteve z vidika delovne sposobnosti, odgovornost in delovni pogoji, katerim je delavec izpostavljen pri delu, pa naj se ugotavljajo in merijo po analitski oceni delovnih mest oziroma del.

Umevno je, da tako zamišljena delitev osebnega dohodka ni natančneje oblikovana v tem pravilniku, ker to ni bila njegova naloga. Sedaj pa se že pripravlja nadaljnji pravilnik o delitvi osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov, ki bo prav gotovo nadaljeval z oblikovanjem tistega, kar smo opredelili v pravilniku o delitvi dohodka. —ic

niti ena desetina našega kolektiva.

Vzrok je gotovo tudi v tem, da vsi niti ne vemo za »VZAJEMNO POMOČ«, niti nismo bili seznanjeni z njenim delom.

Da je res tako, nam pove tale podatek: v letu 1964 je iskalo in tudi prejelo posojilo 277 članov, v preteklem letu pa se je to število povzpelo že na 389. Če upoštevamo, da je doslej bilo vključenih v »VZAJEMNO POMOČ« 298 članov našega kolektiva, lahko takoj ugotovimo, da so nekateri celo večkrat iskali in tudi dobili posojilo.

SM

Jože Ilnikar se je poslovil

PREJELI SMO ...

Dne 4. 3. je sind. organiz. organizirala prireditve v čast 8. marca, mednarodnega dneva žena. Ta kulturna prireditev je bila v prostorih delavsko-uslužbenske restavracije, a člani kolektiva so po obratih tudi proslavili 8. marec. Iz obrata modelne mizarne smo dobili prispevek, ki ga objavljamo v celoti.

Zbrale so se v mali pisarniški sobici, Micka, Nežika, Lojzka, Angela, Frančiška in Marta. Toliko žena je pač zaposlenih v tem obratu.

Posedle so k skromno, a skrbno pripravljene mizi. Najprej jih je pozdravil in jim izročil skromna darila predsednik sindikata modelne mizarne tov. Fonda Janke, za njim pa je spregovoril še nekaj besedi šef obrata inž. Avgust Klemenec.

Res slovesno se je pričelo in veselje sem razbral v očeh naših žena, ki vsaka po svojih močeh prispevajo za skupnost podjetja na eni strani in za boljše življenje v svoji družini na drugi strani.

PRAZNOVANJE DNEVA ŽENA

Praznovanje dneva žena v delavski restavraciji je bilo letos v znamenju gospodarske reforme. Odpadla je vsakoletna pogostitev. Čeprav je bil obisk manjši kot prejšnja leta, je bilo vzdušje kljub temu nadvse prijetno. Sindikalna podružnica podjetja je pripravila krajši program, v katerem so sodelovali otroci vzgojno-varstvenega zavoda Litostroj, zbor Svobode Zgornja Šiška, folklorna skupina in član SNG Janez Rohaček, ki je požel največ priznanja. Med programom so najmlajši obdarili žene, dekleta in svoje mamice s cvetjem.

Zanima vas ...

PRISLI V MESECU FEBRUARJU

Tode Tasef, Karel Ules, Anton Hajšen, ing. Velibor Radonič, Karol Tovornik, Ivan Sadar, Avgust Krsnik, Martin Tegelj, Milan Suštaršič, Marija Tršan, Marjan Kopitar, Maksimiljan Lenček, Rafael Pirš.

ODSLI V MESECU FEBRUARJU

Anton Koželj, Nikolaj Sutlič, Franc Nose, Milan Prijatelj, Hilda Križman, Ivan Kogovšek, Franc Dodig, Jože Pate, Jožefa Novak, Konrad Brišnik, Zlatko Tomažič, Branko Sekul, Svetomir Stojanovič, Josip Hudjera, Aleksa Milosavljevič, Danijel Bavdek, Mihael Trstenjak, Anton Cerar, Jože Legan, Teodor Tanšek, Stefanija Pregrad, Mate Butovović, Alojz Petek, Janez Grohar, Janez Krnc, Alojz Kompare, Avgust Krsnik.

OJ TA VOJASKI BOBEN

Iz Zemuna nam piše Metod Pavlin:

»Najlepše se Vam zahvaljujem, da ste mi redno dostavljali časopis »Litostroj«, tako da sem ob njegovem prebiranju sledil uspehom in se seznanil s tekočimi problemi Litostroja. S tem pisnom pozdravljam uredništvo časopisa in ves kolektiv Litostroja. Želim, da bi uspešno prebrodili težave in z iskanjem notranjih rezerv izboljšali produktivnost ter tako presegli planirano proizvodnjo.«

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem upravi podjetja, vodstvu metalurških

Jože Ilnikar se je poslovil

obratov, posebej še šefu obrata inž. Gorjupu in mojstru žerjavovodji Jožetu Šipelju, kakor tudi vsem sodelavcem, ki so na prijeteljski in tovariški način sodelovali pri mojem poslovnem odhodu iz podjetja, kjer sem si zaslužil pokojnino.

Posebej se zahvaljujem sindikalni podružnici Litostroja, ki mi je ob kritičnem stanju bila ob strani in me materialno podprla.

Jože Ilnikar

ZAHVALA

Sindikalni organizaciji Litostroja se v imenu svojega moža Janke Kokalja kot v svojem imenu iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost, kot tudi za denarno pomoč ob izgubi najinega sinčka Igorčka Kokalja. Se enkrat najlepša hvala!

Žalujoča mami Ani Kokalj

SODELAVCEM V SIVI LIVARNI

V težki bolezni, ki jo prestajam, mi vaše novoletno voščilo in darilo pomenita veliko olajšanje in se vam za vse iskreno zahvaljujem!

Dokazi tovarištva med boleznijo so bolniku del terapije, sodelavcu pa dajejo zavest priljubljenosti v kolektivu; zato še enkrat vsem: srčna hvala!

Jure Čamič

OBVESTILO

Obveščamo vse mladince, ki imajo veselje do zborovskega petja ali dramske dejavnosti, da se lahko priključijo kulturno prosvetnemu društvu »Svoboda« v Zgornji Šiški. Prav tako pozivamo tudi vse interese za folklorne plese, da se priključijo naši folklorni skupini, ki vadi vsako sredo ob 17. uri v domu »Svobode« v Zg. Šiški.

Obveščamo vse mladince, da bomo odslej pri glavnem vratarju uredili oglasno desko, kjer bomo objavljali vse novice o našem delu.

Želimo, da bi se nam pridružile v večjem številu mladinke, ki delajo pri upravi in v režijskih službah, kjer je zanimanje za naše delo in sodelovanje pri naših akcijah precej upadlo.

Janez Kralj

OBVESTILO

Sindikalni občinski svet občine Ljubljana-Šiška obvešča, da obstaja v sklopu sindikalnih svetov mesta Ljubljane služba pravne pomoči (Odvetniška pisarna), ki ima svoje prostore v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4.

Pravna pisarna nudi brezplačno pravno pomoč vsem članom sindikata in sindikalnim organizacijam s področja medsebojnih delovnih razmerij (prehajanje delovnega razmerja, nagrajevanja, disciplinskih prekrškov in podobno) in socialnega zavarovanja.

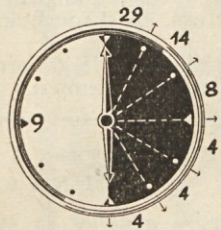

Najmlajši čestitajo z recitacijo »Za dan žena«.

ČLOVEK IN DELO

Ne hodi mi prepozno

Zaspala je budilka, zaspal si ti in seveda si prepozen v službi. Ali pa je recimo hudo deževno jutro. Avtobusi so prepolni, ne moreš noter — in zamudiš. Če se voziš s kolesom, se ti kaj lahko zgodi, da najdeš jutraj prazne gume. Tudi avtomobilisti se nikdar ne morejo zanesti na svoje vozičke. Vsi taki in drugačni vzroki so lahko krivi, da prideš prepozno v službo. Žigosna ura ti pa po šesti neusmiljeno udari rdeče in te na kartici zaznamuje kot nerednega, nediscipliniranega, malomarnega delavca.

V resnici je šesta ura zjutraj kot začetek dela res prezgodnja za normalen fiziološki ritem človeka, saj mu neprijetno skrajša nočni počitek. Seveda imamo potem prosto popoldne — in to je toliko vredno, da ljudje kljub vsem pomislekom rajši vstajajo malo bolj zgodaj. Seveda so zjutraj motoglavni in opotekavi, dokler se telo dobro ne prebudi in shodi.

Kljub vsem tem pridržkom in opravičilom pa je vedno tudi nekaj takšnih, ki nikoli in nikjer ne morejo biti točni: prepozno od doma, prepozno domov. Vedno nekaj zamude. V ostalem pa točnost sploh ni najbolj opazna čednost na evropskem jugu. Pravijo, da ima v Angliji potnik pravico tožiti železnico, če ima vlak več kot pet minut zamude, pri nas pa bi bil skoraj lahko že državni praznik, ko bi vlak pravočasno pripeljal.

Poglejmo, kako stojijo te stvari pri nas. Po podatkih naše statistične službe šteje dopoldanska izmena kakih 1895 delavcev, popoldne jih dela 1158, ponoči 484. Če vemo, da jih je dnevno odsotnih kar okoli 200 zaradi bolezni, 100 zaradi službenih potovanj, zunanje montaže, dopustov itd., če vemo, da jih skozi južni vhod prihaja na delo zjutraj okoli 350 in da jih kakih 100 dela v poslopiju šole (ICL), potem ne bo pretirano trditi, da bi jih moralo iti zjutraj skozi glavni vhod kakih 1200. Koliko je med njimi zamudnih ptičkov? Psihološka služba je pet dni beležila prihode in je dobila tale povprečja:

6.00—6.05	29
6.05—6.10	14
6.10—6.15	8
6.15—6.20	4
6.20—6.25	4
6.25—6.30	4

Skupaj torej 63 prezgodnjih prihodov zjutraj ob glavnem vhodu.

In kakšen je položaj ob dveh pri odhodih? Tudi tu so prezgodnji odhodi navedeni kot povprečje petih opazovanih dni.

13.30—13.35	4
13.35—13.40	5
13.40—13.45	9
13.45—13.50	41
13.50—13.55	55
13.55—14.00	54

Skupaj torej 168 prezgodnjih odhodov dnevno ob glavnem vhodu.

Pri odhodih je vsekakor treba upoštevati, da jih je vsaj 40—50 takih, ki imajo posebno dovoljenje, da se z avtobusom odpeljejo že pred drugo uro, da ujamemo zvezo z vlaki. Nekaj je najbrž med njimi tudi zunanjih gostov, ki torej niso člani našega delovnega kolektiva. Če izrazimo to stvar v odstotkih, ugotovimo, da je zjutraj 5,25% prezgodnjih pri-

hodov, opoldne pa kar 10% prezgodnjih odhodov.

Na južnem vhodu prihaja zjutraj v tovarno po informacijah Službe zavarovanja kakih 350 delavcev, od katerih 11 prepozno.

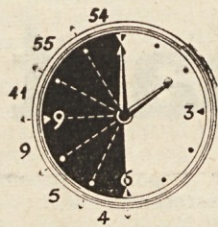
Opoldne jih odhaja blizu 280, med njimi 6 prezgodaj. Tu ni pri-pomb.

ZAKAJ PRIHAJAMO PREPOZNO IN ODHAJAMO PREZGODAJ?

Zaradi nepremostljivih ovir, ki so izven naših moči, to je zaradi »objektivnih« težav, kot se po navadi reče? Ali pa morda zaradi »subjektivnih« slabosti? Tih upor proti zunanjim oblikam discipline, želja po večji osebni svobodi, brezbriznost? Morda pa to izvira tudi iz prerahljih organizacijskih vezi v tovarni?

Ali s tem nastaja kaka škoda? Normalno je pač tako, da tem manj narediš, čim krajši čas si na delovnem mestu, čeprav tudi to ni nujno in mnogo primerov iz vsakodnevnih prakse govori drugače. Če bi vprašali tiste, ki prihajajo prepozno ali odhajajo prezgodaj, bi nam verjetno povedali, da oni lahko v štirih urah več naredijo kot kdo drugi v osmih, češ da merijo svoje delo po učinku, ne pa po tako nebitvenih okoliščinah, kot je število ur in minut, ki jih presediš na stolu ali prestoljš ob stroju.

Res je tudi, da ni važen samo prihod in odhod, saj si lahko od šestih do dveh na delovnem mestu, pa vseeno nič ne narediš, ker pač ne znaš, nočeš ali ne moreš delati, ali ti pa sploh ne dajo

dela. Vse to se pa vendar lahko šteje kot odsotnost z dela, ali s tujim izrazom »absentizem«. V ZDA znaša škoda za vse vrste odsotnosti z dela 5 milijard do-

larjev letno, indirektno škodo pa ocenjujejo še na štiri do petkrat toliko.

Strokovnjaki industrijske psihologije navajajo statistične podatke, ki govorijo, da pri ljudeh, ki samo zamujajo ali odhajajo prezgodaj, ni opaziti nizke delovne morale. Pač pa ugotavljajo zelo slab odnos do skupnih koristi in uspehov podjetja pri delavcih, ki ostajajo doma kot navidezni bolniki.

Mirko Hrovat

KDO, KOLIKO, KAM, ZAKAJ?

Življenje samo je vedno bolj dinamično, kot so lahko vsi načrti in napovedi. Po veliki fluktuaciji kadrov v letu 1964 bi človek pričakoval podobno sliko tudi v lanskem letu. Toda prišlo je povečanje osebnih dohodkov januarja lani in potem slovita reforma julija, kar je fluktuacijo močno zmanjšalo. Iz našega podjetja je odšlo lani 586 sodelavcev, od tega na lastno pobudo 405, zaradi zunanjih vzrokov (odhod v JLA, upokojitvev itd.) pa 181. Pri tem je zanimivo, da je od skupnega števila odšlo v prvem polletju kar 77%, v drugem pa le 23%. Ker se je lani vključilo v našo gospodarsko skupnost le 497 novih sodelavcev, nastaja torej negativna razlika 89 delavcev.

Spričo takega stanja so morale PE/S zapolnjevati nastale vrzeli večinoma iz lastnih rezerv. Pri tem vendar prijetno preseneča, da se je opazno skrčila tudi notranja fluktuacija, in sicer kar za 59%. Notranjih premestitev je bilo namreč lani le 325, predlanskim pa 713. Po vzrokih je slika naslednja (v oklepajih so številke za leto 1964): po službeni potrebi 124 (407), zaradi medsebojnih odnosov 34 (90), iz disciplinskih razlogov 142 (160) in zavoljo bolezni 25 (56).

Nove gospodarske razmere so vrgle senco na vsa podjetja in zahtevajo od njih večje napore, iznajdljivost in iskanje novih poti. Obžalovati pa je treba, da se je pri tem poslabšala kadrovska struktura v našem podjetju, saj je recimo kar boleč odliv kvalificiranih kadrov. Tako je na primer odšlo 25 ljudi z visokošolsko izobrazbo, prišlo pa le 8. Pri odhodih navajajo prizadeti za vzrok večinoma družinske razloge, vedno več pa je tudi emigracije v tujino.

Če vemo, da nas je vseh skupaj 3.771, potem je razumljivo, da vsi sodelavci ne morejo stanovati v neposredni okolici tovarne, ampak se jih mnogo vozi iz bolj ali manj oddaljenih krajev. Ta pojav je nujen spremljevalec vseh večjih podjetij.

Pri nas je vseh vozačev 1116, od katerih se jih vozi z avtobusi rednih linij 52, z vlaki 116, z avtobusi naših delavskih linij pa 946, za kar plača podjetje letno 213 milijonov S din, del stroškov za prevoze pa morajo sedaj poravnati tudi uporabniki sami. To je boleča, toda žal neogibna posledica lanskega sprememba.

Osebnih dohodki so se lani še vedno delili po starem pravilniku, seveda s povprečno 30% povečanjem, ki je bilo uveljavljeno januarja. Sestavljeni so bili iz 9 možnih elementov: OD za redni delovni čas, OD po normi, težavnostni dodatek, dodatek za stalnost, dodatek za avtokontrolorje, izmenski dodatek, nočni dodatek, stimulacija po posebnih pravilnikih (za izdelavo dokumentacije, za vodstveni in režijski kader) in nazadnje — kolektivni učinek.

V želji po čim večji pravičnosti in z namenom, da bi bil čim stimulativen, je pa ves način nagrajevanja postal zelo razvejan, da ne rečemo kompliciran. In končno: noben sistem nagrajevanja ne more biti popoln, dokler ljudje ne bomo popolni. Vsak pravilnik, vsak zakon ima nujno tudi svoja mehka mesta, skozi katera uidejo iznajdljivi in spretnejši ljudje in se potem veselijo z drugega brega. Nagrajevanje po delu pa bo pomenilo pomemben korak naprej k pravilnejšemu nagrajevanju vseh.

Zgovoren primer je recimo uvedba pravilnika za izdelavo tehnične dokumentacije. Pozitivni

sadovi so na dlani: nehalo se je kronično zamujanje in nereden dotok dokumentacije v proizvodnjo, odpadla je potreba po nadurnem delu, naenkrat ni več pomanjkanja kadra, ampak ga je že celo preveč. Hkrati pa so se pokazale tudi neke slabosti: obračun je zamotan, zlasti za manjše izdelke, ne stimulira kvalitete dela in navaja izvajalce na rutinersko reševanje delovnih nalog. Razen tega pa je precej zapeljive prilike, da se »na novo« izdelava tehnična dokumentacija za del ali sklop, ki je bil že prej izdelan in plačan, sedaj pa je morda bistro spremenjen samo kak delček in je »nova dokumentacija« spet tu: na novo priznana in nagrajena!

Socialna in psihološka služba sta opravljali svoje tekoče naloge: pregledi, razgovori, analize. Vse to je delo take vrste, da jemlje človeku veliko časa, »pokazati« pa ni dosti. V psihološki službi je bilo testiranih 311 oseb (1034 testnih preizkušenj) in opravljenih 852 pregledov vidnih in slušnih sposobnosti.

Letovanje je bilo lani že delno v znamenju reforme. Početniški dom v Fiesi je bil prvi mesec slabše zaseden. Vsega skupaj je bilo tam 579 oseb in 147 otrok. Kapaciteta doma je 120 ležišč. V Trpnju smo imeli v najemu 54 ležišč, v vsej sezoni 299 odraslih gostov in 52 otrok. V Moščenjski Dragi imamo tudi najet dom z 29 ležišči. Letovalo je 244 odraslih in 79 otrok. Planinski dom na Soriški planini ima 70 ležišč. Bil je najslabše obiskan, saj je bilo gori le 188 odraslih in 96 otrok.

Položaj v samskih domovih se ni bistveno spremenil, oziroma je ostal enako perez. V SD II uživa 266 stanovančev relativno sodobno udobje in godrnja zaradi visokih najemnin, drugi domovi pa so v higienskem, gradbenem in marsikaterem drugem oziru precej »nerazviti«, zato so pa tudi najemnine primerno skromne.

(IZ LETNIH POROČIL ODDELKOV KS)

M. H.

AFORIZMI

Kadar gre za ločitev od mize in postelje, se ta v glavnem lahko doseže. Teže pa je, kadar gre za televizor in avto.

Šele ko je pokvaril tretjo uro, je spoznal, da je čas denar.

»Najprej človek!« — so rekli ljudožrci, ki so si šele po »človeškem« kosilu razdelili, kar je imel potnik s seboj.

Najteže je biti velikodušen v svoji režiji.

Mnogi so zadovoljni že zato, ker živijo, ne pa da bi imeli zraven tudi kak cilj.

Gledati na življenje skozi črna očala je prav tako nevarno kot gledati nanj skozi roznata.

Od vsepovsod

sedem minut za nakup istega blaga, ki ga moški kupi v eni minuti.

...in 100:160

Profesor psihologije v Manchesteru John Cohen je objavil rezultate svojih raziskav o hitrosti govora pri moškem in ženski. Dognal je, da ženska izgovori v minuti 160 besed, moški pa le 100.

Kaj bi šele dognal, če bi meril brzino govora v kaki južnejši državi in ne v hladni Veliki Britaniji?!

IZRAZ PSIHLOGIJA JE PRVIČ RABIL NAŠ PISEC

Besedi »psihologija« moramo iskati razlago v grških besedah »psyche« (duša) in »logos« (beseda, znanost). Psihologija zajema vse znanstvene discipline, ki preučujejo duševne procese, organsko-fizikalne pogoje za njih nastanek in način, kako se javljajo.

Spoznavanje in razlikovanje duševnih pojavov sega že v pradavnino. Staroslovanski izraz »vedeti« prihaja recimo od besede »videti«, če navedemo samo

en primer. Ljudski pregovori tudi pogosto razodevajo globoko opazovanje in bistro spoznavanje nekaterih psiholoških pojavov.

Prve formulirane teorije o duševnem življenju najdemo že v stari grški, indijski, kitajski in latinski literaturi, čeprav seveda še v okviru filozofskih razmotirvanj.

Vendar pa je zanimivo, in celo strokovnjakom premalo znano, da je izraz psihologija prvič rabil dalmatinski pisec Marko Marulić (1450—1524). Naslov nekega njegovega latinsko pisanega dela je namreč »Psychologia de ratione animae humanae«. Žal se nam pa to delo ni ohranilo in ga poznamo samo po pričevanju njegovih sodobnikov.

(Po navedbah Enciklopedije leksikografskog zavoda, Zagreb, 1962, VI. zvezek).

— Mnogim so govori o delu postali poklic.

— Mnogi sklanjajo hrbet zato, da jim na njem ni treba ničesar nositi.

O UDELEŽBI NA SESTANKIH

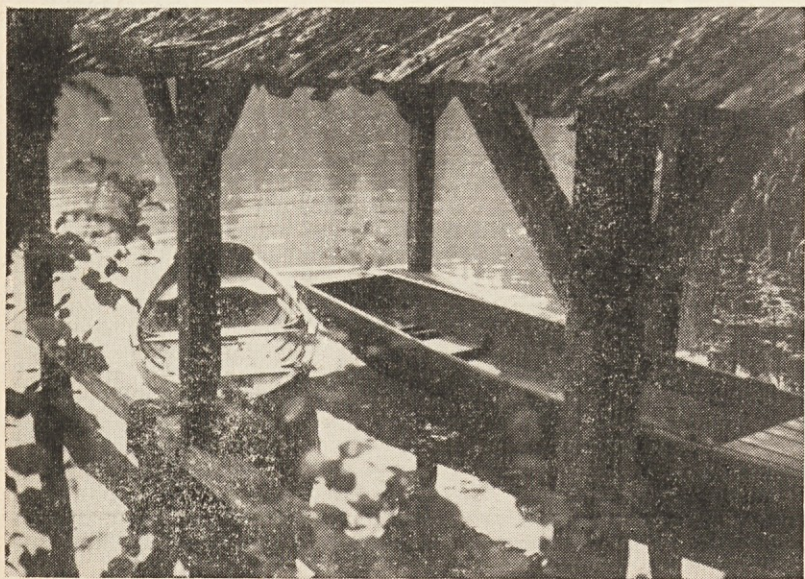
Najboljša spodbuda za dobro udeležbo na prihodnjih sestankih je srečna usoda prejšnjih sklepov oziroma pobud.

(F. Šetinc v članku »Sodobnejše metode političnega dela« — Delo, 21. 12. 1965.)

Nemška demokratična republika bo iz naše države v prihodnjih petih letih uvozila 19.000 avtomobilov. V to deželo bomo izvažali predvsem avtomobile Zastava 750 in 1300.

7:1...

V neki čikaški trgovini so izvedli opazovanja, ki so pokazala, da ženska porabi povprečno

TRAJANJE LETNEGA DOPUSTA

DS je dne 3. II. 1966 sprejel začasni sklep o trajanju letnega dopusta, iz katerega povzemamo njegove glavne točke:

Letni dopust traja štirinajst dni in ga je delavec upravičen izrabiti in podjetje dolžno omogočiti le v tem trajanju, dokler ni sprejet in uveljavljen splošni akt o delovnih razmerjih, s katerim se določijo merila za letni

dopust po 64. členu temeljnega zakona o delovnih razmerjih.

Tako priznan in izrabljen letni dopust se šteje za končno zadovoljitev zadevne delavčeve pravice, če mu preneha delo v tej delovni organizaciji ali če nastane mirovanje pravic, ki se pridobivajo po delu ali iz dela v tej delovni organizaciji, v času veljavnosti tega začasnega sklepa.

Ko pa delavec izrabi tako zagotovljen letni dopust, a njegovo delo v tej delovni organizaciji ne preneha oziroma ne nastane mirovanje njegovih pravic po delu ali iz dela, gre do delavcu še nadaljnje pravice po merilih za letni dopust, kakor bodo določena s splošnim aktom o delovnih razmerjih, v skladu z zakonom, če in za kolikor bo letni dopust po splošnem aktu daljši od letnega dopusta po pričujočem začasnem sklepu, pri čemer se bodo že izrabljeni dnevi letnega dopusta odštevali od dnevnih dnevnih dopusta po merilih iz zadevnega splošnega akta. Če gre pri tem za delavca, ki še ni star osemnajst let, se pravica do letnega dopusta po tem začasnem sklepu poveča za nadaljnjih sedem delovnih dni.

Letni dopust v okvirih tega začasnega sklepa se vselej omogoča oziroma priznava po delovnih dnevih. Šesti dan v tednu ko se v tej delovni organizaciji ne dela, se šteje kot delovni dan.

Ta začasni sklep začne veljati takoj in ostane v veljavi do drugačnega začasnega sklepa DSP.

ADAM OHOCKI

Zabušant

Leno se je pretegnil, zazelal in pogledal na uro. Tričetrt na osem. In ob osmih bi moral biti v službi. Ne bo mogel priti pravočasno pa čeprav ne zajtrkuje in tudi, če vzame taksi.

Kaj naj naredi? Že tako je dobil dva ukora..., če bo še danes zamudil, mu bodo prav gotovo dali odpoved.

Nenadoma se je udaril po glavi. Porodila se mu je ideja! Sijajna ideja! Brez naglice se je obril, umil, zajtrkoval ter si dolgo in pazljivo zavezaval kravato. Sel je od doma in čez nekaj časa

prišel do vrat, na katerih je bila tablica z napisom:

Jan Zombek, zobozdravnik. sprejema od 15. do 18. ure.

Vrata mu je odprla zaspana ženska.

— Prihajam k zdravniku — reče on. — Vem, vem, toda sedaj ni čas za sprejem. — Pojasnite mi, prosim, da gre za nesrečen

primer. Lepo vas prosim, recite mi: nesrečen primer!

Sedel sem na divan in z olajšanjem vzdihnil. Odprla so se vrata ordinacije in zdravnik je rekel: — Izvolite, vstopite. Usedel sem se na zobozdravniški stol.

— Poglejte ta zob, doktor. Izpulite ga, prosim vas, in to takoj. — Toda, človek, kaj vam pade na pamet!? To je popolnoma zdrav zob!

— Strašno boli, doktor!

— Hm, treba bi bilo narediti rentgenski posnetek...

— Ne, ne, doktor, izpulite ga sedaj, brez injekcije! — Zdravnik je začudeno gledal in vzel kleščice...

Končno! Izmučen, moker od potu in s krvavimi ustnicami, se je zabušant srečno nasmehnil. Sedaj mu šef ne bo mogel nič!

— Doktor, prosim vas, dajte mi potrdilo, da ste mi danes izpuli zob. Hvala. Koliko sem pa dolžan?

— Tristo zlotov.

— Tristo? Kolikor vem, stane puljenje zoba le sto zlotov. In meni ste izdrli zob celo brez injekcije...

— To je vse res, moj dragi. Toda danes je nedelja. Danes ni delovni dan...

(Iz srbohrvaščine prevedla B. P.)

AFORIZMI

— O povprečnosti govore največ tisti, ki so podpovprečni.

— Zvit pes vedno ve, kdaj je treba lajati in kdaj mahati z repom.

SALE

Skupno upanje

Učitelj: Upam, Janez, da te ne bom videl, kako prepisuješ naloge iz sosedovega zvezka. Janez: Tudi jaz upam.

Mračna perspektiva

Oče: Sinko, kaj boš, ko boš doštudiral?

Sin: Človek v visoki starosti.

Gastronomska aritmetika

Učitelj: Mišo, če imaš ti dva sendviča in če imam jaz dva sendviča, kaj imava oba skupaj? Mišo: Dobro malico.

Kompliment

Oče (ki je pomagal sinu pisati naloge) vpraša sina: Kaj ti je rekel učitelj, ko si mu pokazal prevod?

Sin: Rekel mi je, da sem iz dneva v dan bolj neumen.

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov SR Slovenije

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarn strojne industrije

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 12.

TEHNIKA

Časopis »Tehnika«, organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu.

Obsega:

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgijo
4. Strojništvo in elektrotehniko
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih

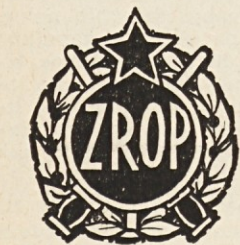
Vsaka številka obsega približno 25 strani velikega formata 21×29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka: 1250 dinarjev.

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČIKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 5.800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor. — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 33-511 (h.c.), telefon glavnega urednika 580, odgovornega 415 — Cena posameznih številki v prodaji 30 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.

Zbor rezervistov

Na terenu »Litostroj« živi 186 rezervnih oficirjev in podoficirjev, ki so skoraj vsi zaposleni v našem podjetju. Krajevna organizacija ZROP »Litostroj« je bila pred leti ena najboljših organizacij v šišenski občini; letos pa je skoraj med zadnjimi. Temu je glavni vzrok nezanimanje rezervnega starešinskega kadra za svojo organizacijo, kar se je med letom videlo po zelo slabi udeležbi pri akcijah, ki sta jih organizirali naša krajevna in občinska organizacija ZROP. Še na testiranju, ki je enkrat na leto v organizaciji vojnega odseka, je bila udeležba s terena »Litostroj« komaj 30,3 %. Zaradi nezainteresiranosti je bila letos redna konferenca sklicana kar dvakrat, ker se je prvič od-

zvalo le 16 rez. oficirjev in podoficirjev. Sklep na tej konferenci je bil, da se med vsemi rez. oficirji in podoficirji izvede anketa, v kateri bodo morali jasno povedati, ali hočejo ostati v tem združenju in sodelovati pri akcijah ali ne. Bolje je imeti samo nekaj dobrih članov kot toliko slabih na seznamu.

Novi odbor sestavljajo večidel stari člani odbora; ponovno je bil izvoljen za predsednika Mario L. Vilhar. Drugi člani so vsi iz našega kolektiva, tako podpredsednik ing. Ivo Cajhen, tajnik Mate Lemič, blagajnik Drago Gojič, predsednik strokovne komisije Albin Forte s članoma Gojkom Resanom in Francetom Vrenkom; za povezavo med ZROP in ZB bo skrbel Rado Belič; personalne zadeve so zaupane Mari Robežnik. Za predsednika nadzornega odbora je bil ponovno izvoljen ing. Nestor Marn, za člana pa Anton Robežnik in Bogo Justin.

Tisk na Japonskem

V letu 1963 je število izvodov japonskega tiska znašalo 44 milijonov 218.000. Več kot polovico teh izvodov so izdali časopisi »Asahi«, »Mainichi«, »Yomiuri« in »Sanakai«, od katerih imajo prvi trije dnevno nad 8.000.000 izvodov. Samo časopis Asahi tiskajo dnevno v 10 do 16 izdajah, v raznih krajih države pa tiskajo še njegovih 134 regionalnih prilog. Tolikšno število izvodov časopisa na se ne sme čuditi, če vemo, da Japonec prebije povprečno dve uri na dan pred televizijo, a eno uro čita časopis.

Omenjeni časopisi se kljub tako ogromni nakladi niso spustili na raven bulvarskega tiska. Na Japonskem ne poznajo tako imenovanih cenjenih časopisov za širše množice; pri njih tudi ne najdemo uradnega ali poluradnega glasila, ki bi predstavljal vladno politiko. Tudi posamezne stranke nimajo svojih časopisov; edina izjema je Rdeča zastava, list KP Japonske, ki ga tiskajo v 150 tisoč izvodih.

Razen omenjenih štirih velikih časopisov imajo še štiri velike med majhnimi, katerih naklada je od 600 tisoč do 1.200.000 izvodov; ti pa predstavljajo regionalni tisk. Potem je še 90 lokalnih časopisov, od katerih ima več kot polovica naklado čez 100.000 izvodov.

V redakcijah časopisov dela 14.000 urednikov, od katerih jih je 1/3 v redakcijah treh največjih listov, ki imajo v svojih zunanje-političnih redakcijah čez 60 redaktorjev. Asahi ima npr. 2.060 urednikov. Precej teh novinarjev prebije po več ur dnevno v tako imenovanih klubih za tisk, kjer čakajo vesti. Vsaka ustanova, od ministrstva do policije, ki želi objaviti kako vest, sporoči to informacijo prek klubov za tisk, v katere imajo vstop samo akreditirani novinarji.

Čeprav ima Asahi nad 100 strokovnjakov, ki delajo samo na izpopolnjevanju tehničnih procesov, se rokopisi še danes pišejo, ali bolje rečeno slikajo lastno-ročno. V velikih prostorih redakcij, kjer dela več sto redaktorjev in reporterjev, slišimo samo šuštenje papirja in šum perforatorjev, nikjer pa ne ropotajo pisalni stroji.

Drugih 2.000 časopisov so predvsem tedniki; njihove naklade presegajo milijon izvodov. Med njimi so seveda tudi taki, ki ne vplivajo samo na oblikovanje političnega mišljenja, temveč žele ustreči tudi kulturnim zahtevam bralcev. Dva najpomembnejša od teh (eden je konservativen, drugi pa nekoliko bolj levo usmerjen) imata naklado 700.000 in 500.000 izvodov.